

पुराना तस्विरहरूको सँगाथो (भाग ५९)

शिर्षक : पुराना दरबारहरू

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

तस्विर सङ्ख्या : ३६३

बेलायती राजदूतको अवास गृह, लैनचौर, काठमाडौं, तस्विर श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

Keshar Mahal (Source : Madan Puraskar Pustakalaya flickr, 1905-1925)

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

Keshar Mahal (Source : Madan Puraskar Pustakalaya flickr, 1905-1925)

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोतः यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

पूरै युरोपीयन फर्निचरले सजिएको केशर लाइब्रेरीको एक कोठा, केशर महल : वि.सं.१९९९ साल तिर

केशर महलको पटाङ्गिनीको एक दृश्य, तस्विर श्रोत-फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

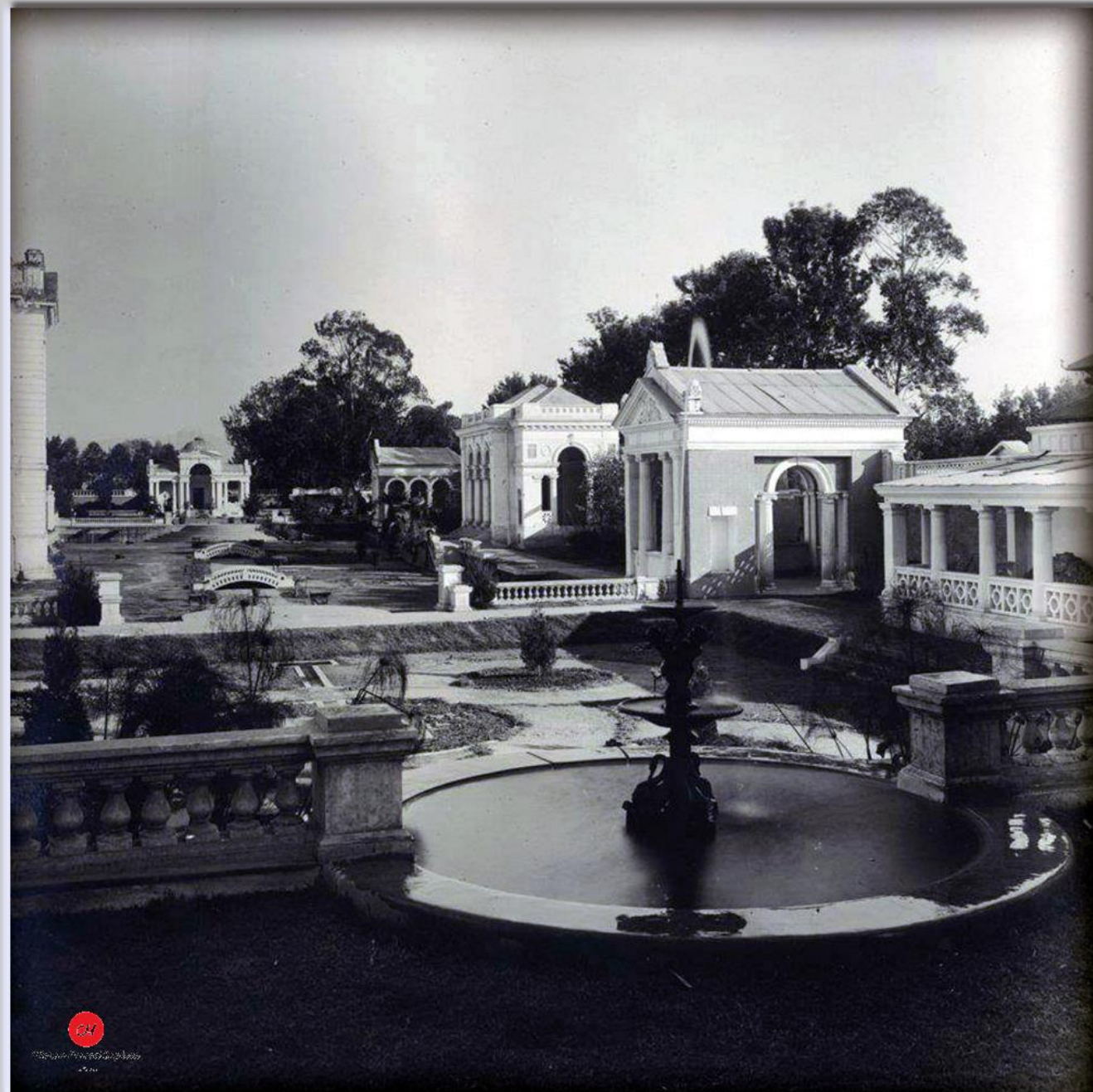
Garden of Keshar Mahal, Kathmandu (Source: Dirghaman Chitrakar)

केशर महलको स्वप्न बगैचाको एक दृश्य, तस्विर श्रोत-फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

केशर महलको स्वप्न बगैचाको एक दृश्य, तस्विर श्रोत-फिल्कर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

CM
Mohan Prasad Sapkota

केशर महलको स्वप्न बगैँचाको एक दृश्य, तस्विर श्रोत-फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

केशरमहलको स्वप्न बगैँचाको पुरानो तस्विर (श्रोत: बिआइकेआर डट एएम)

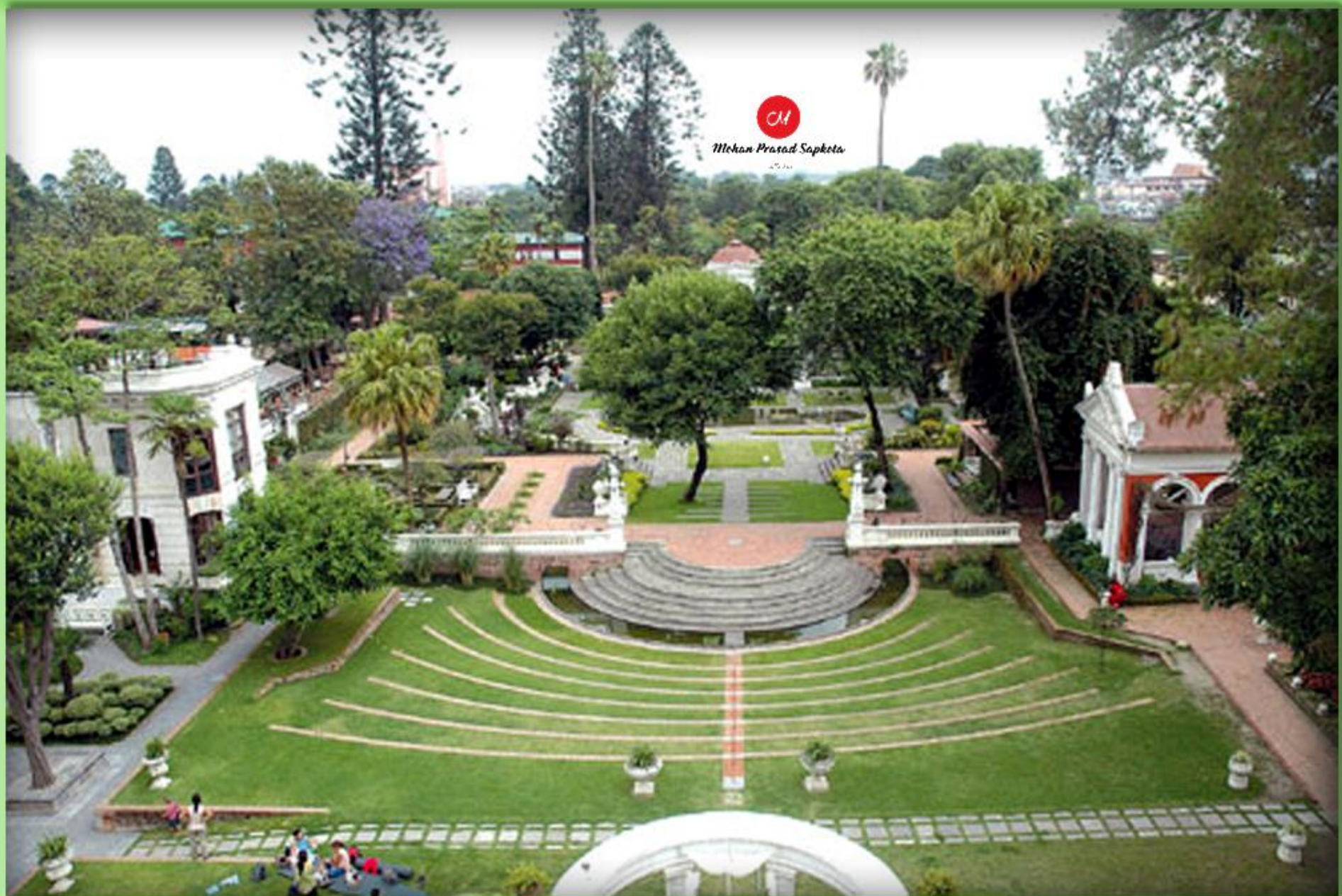
केशर महलको स्वप्न बगैचाको एक दृश्य, तस्बिर श्रोत-फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Garden of Keshar Mahal (Photographer : Tim Maker, Date : 1969-05)

Garden of Keshar Mahal after renovation, Kathmandu (Source: history old and rare photographs flickr)

Kaiser Bungalow.

Main "Gumbaj" of Keshar Mahal
(Source : Madan Puraskar Pustakalaya flickr, 1905-1925)

Keshar Mahal

(Source : bluesyemre.com, Date : 2015-05)

केशर महलको स्वप्न बगैचाको एक दृश्य, तस्विर श्रोत-फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

Keshar Mahal, Kathmandu (Photographer: Barbara Butterworth & Mike Gill, 1986)

Keshar Mahal, Kathmandu (Photographer: Barbara Butterworth & Mike Gill, 1986)

केशर महलको एक भाग, ठमेल, वि.सं.२०२६

प्रसूति गृह, थापाथली

श्रीदरबार

(चित्रकार :- कन्वे शिल्पी, श्रोत :- इण्डिया तिबेट याण्ड काश्मिर, सङ्कलन :- मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी मन्दिर, काठमाण्डौ (चित्र कोरिएको मिति : वि.सं.१९०९ माघ १०)

(चित्रकार : राजमान सिंह चित्रकार, सङ्कलन : ब्रेन हाउटन हज्जान, पुनः सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायण मन्दिर, नारायणहिटी दरबारको दक्षिण मूल ढोका नजिक, काठमाडौं (चित्र सङ्कलन साल : वि.सं.१९०१)

Narayanhiti, Kathmandu (Source :antiquemapsandprints.com, 1855 AD)

Artist : Dr. Henry Ambrose Oldfield, Source : www.RCT.UK, Collector: Mohan Prasad Sapkota

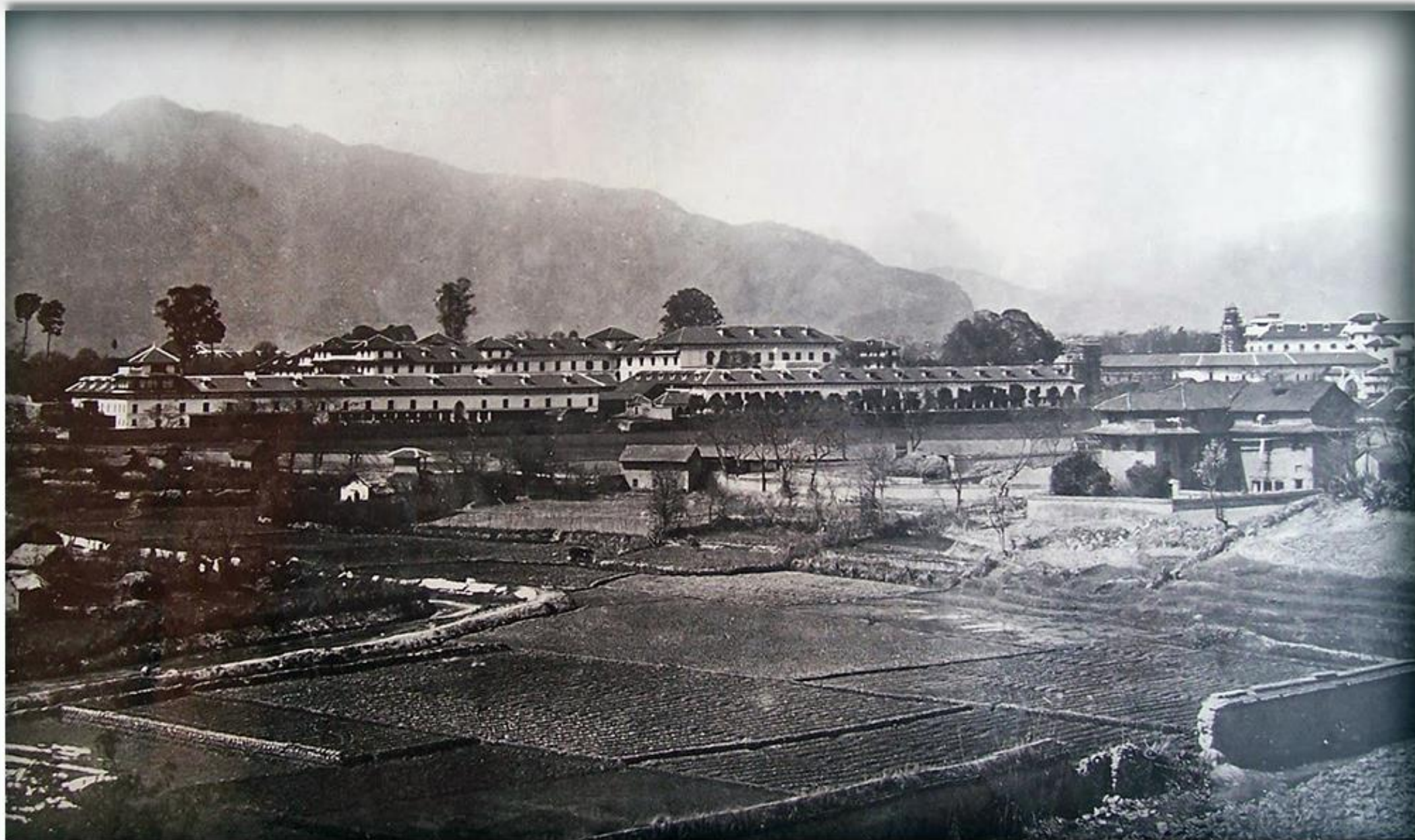

Naran Temple, Narayanhiti, Kathmandu, c1857

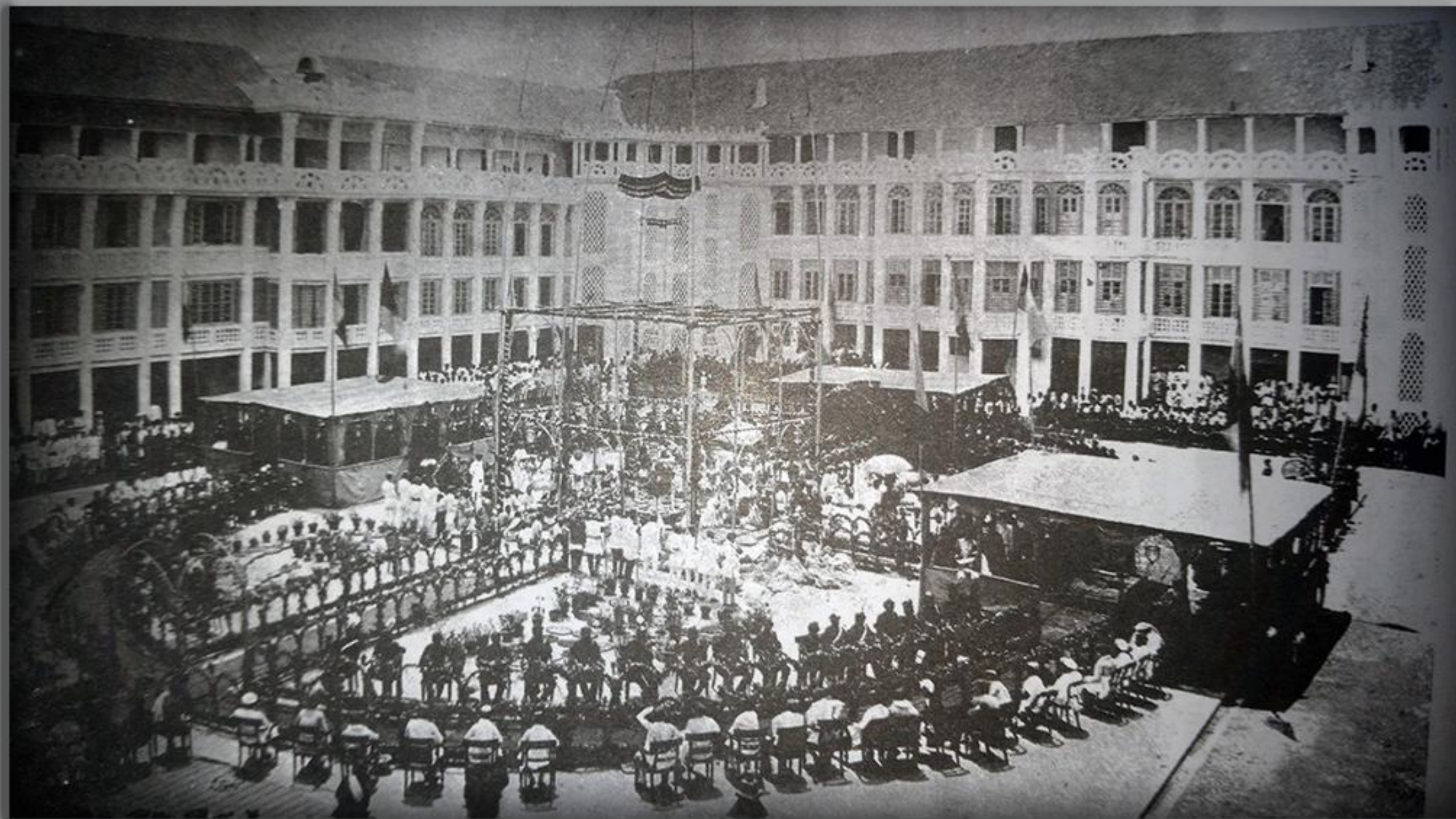

वि.सं.१९३० को दशकमा नारायणहिटी दरबार (श्रोत : पिन्टेरेस्ट)

तस्विरको दायीँतर्फ नारायणहिटीको लक्ष्मीनारायणको मन्दिरमा वि.सं.१९३९।२।१ का दिन गजुर बरिपरि सुनको चक्र राख्न लागिएको छ । यससँगै रणोद्दीप सिंहको नारायणहिटी दरबार देखिन्छ । बायीँ तर्फ बीचमा प्र.से.द्वय कृष्णबहादुर र जगत शमशेरका दरबारहरू देखिन्छन् । तस्विरको दल देखिएको पर्ति र टहराहरू भएको जग्गा अहिले स्काउटको प्र.का. रहेको लैनचौरको र लाजिम्पाट जाने सडक भएको जग्गा हो । तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को रनणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू ।

श्री ३ रणोद्दीप सिंहको नारायणहिटी दरबारको पूर्वी भागबाट भित्र प्रवेश गर्दा देखिने बम्बई चोकमा कुनै समारोह भइरहेको देखिन्छ । वि.सं.१९०३-४२ बीचमा खिचिएको तस्विर ।
तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

वि.सं.१९०३-१९४२ बीचको श्री ३ रणोद्दीप सिंहको नारायणहिटी दरबारको पूर्व र दक्षिणको लड् ।
श्रोत : राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू, पुरुषोत्तम शमशेर जबरा । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

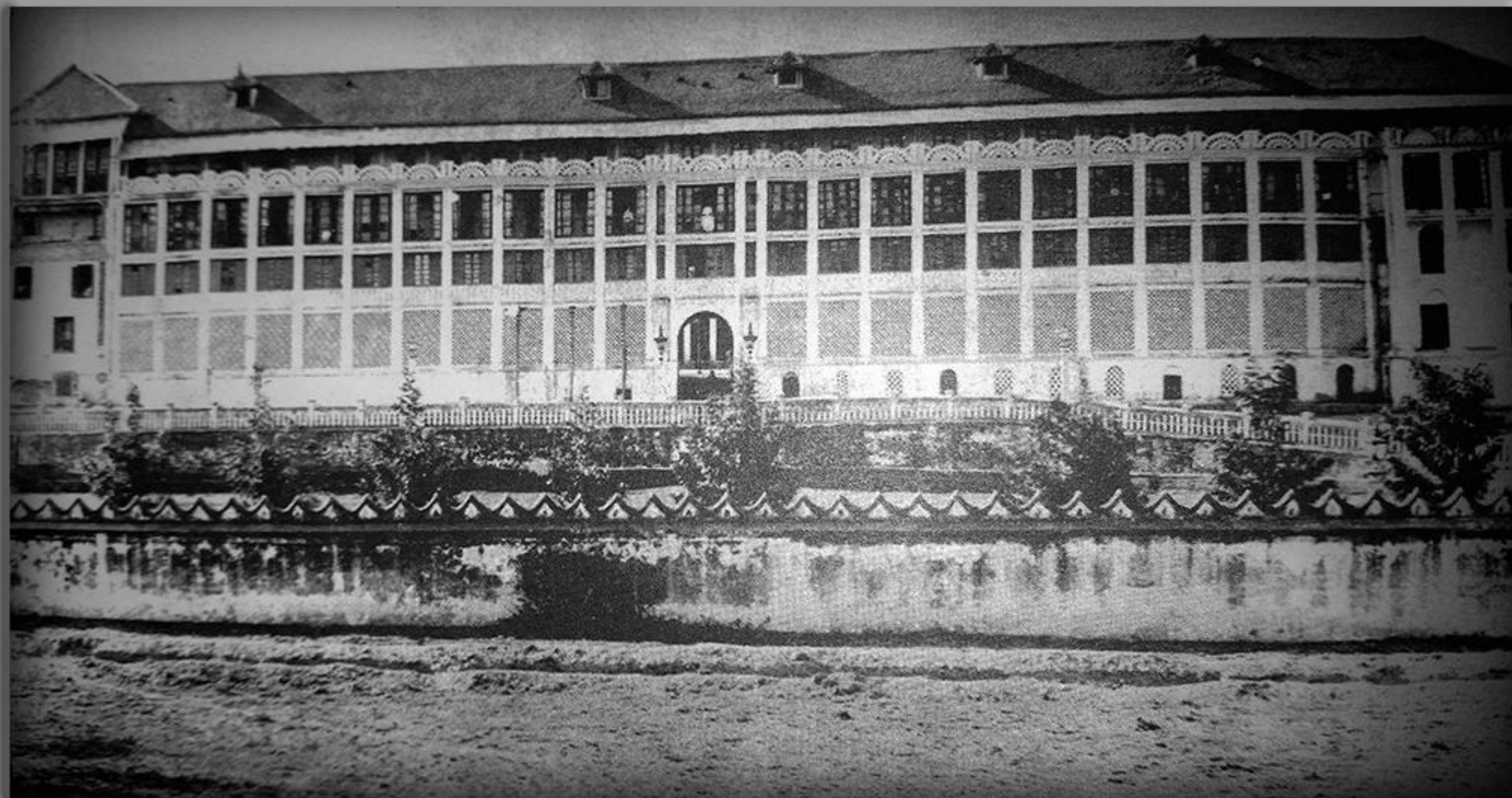

नारायणहिटी दरबारको वि.सं.१९०३-४२ बीचमा खिचिएको दक्षिणी मोहडाको तस्बिर । यही भवनको माख्लो तहलामा श्री ३ रणोद्दीप सिंहको हत्या भएको थियो । तस्बिर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

श्री ३ रणोद्दीप सिंहको नारायणहिटी दरबारको बैठक कक्षको वि.सं.१९०३-४२ बीचमा खिचिएको तस्विर । तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.व.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

श्री ३ रणोद्दीप सिंहको नारायणहिटी दरबार, जुन दरबार चौतरिया प्राण शाहबाट निर्माण शुरु भई श्री ३ रणोद्दीप सिंहबाट मर्मत भएको थियो । वि.सं.१९०३-४२ बीचमा खिचिएको तस्विर ।
तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.व.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

नारायणहिटी दरबार । तस्विर श्रोत : गूगल ।
(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

नारायणहिटी राजदरबार : वीर शमशेरले वि.सं.१९४३ मा रणोद्दीप सिंहले बनाएको दरबार जगैसम्म भत्काई भास्तुकलाविद् जोगलाल स्थापित (भाजुमान) को सहयोगमा यो दरबार बनाई श्री ५ पृथ्वी वीरविक्रम शाहलाई हनुमानढोका राजदरबारबाट यहाँ सारेका थिए । तस्बिर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

नारायणहिटी राजदरबार : वीर शमशेरले वि.सं.१९४३ मा बनाएको वि.सं.१९९० अघिको कुनै फागु पूर्णिमाका दिनको फागू खेलु अघिको तस्विर ।
तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

नारायणहिटी राजदरबार : वि.सं.१९९० अधिको कुनै समारोह हुन लाग्दाको तस्विर । तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

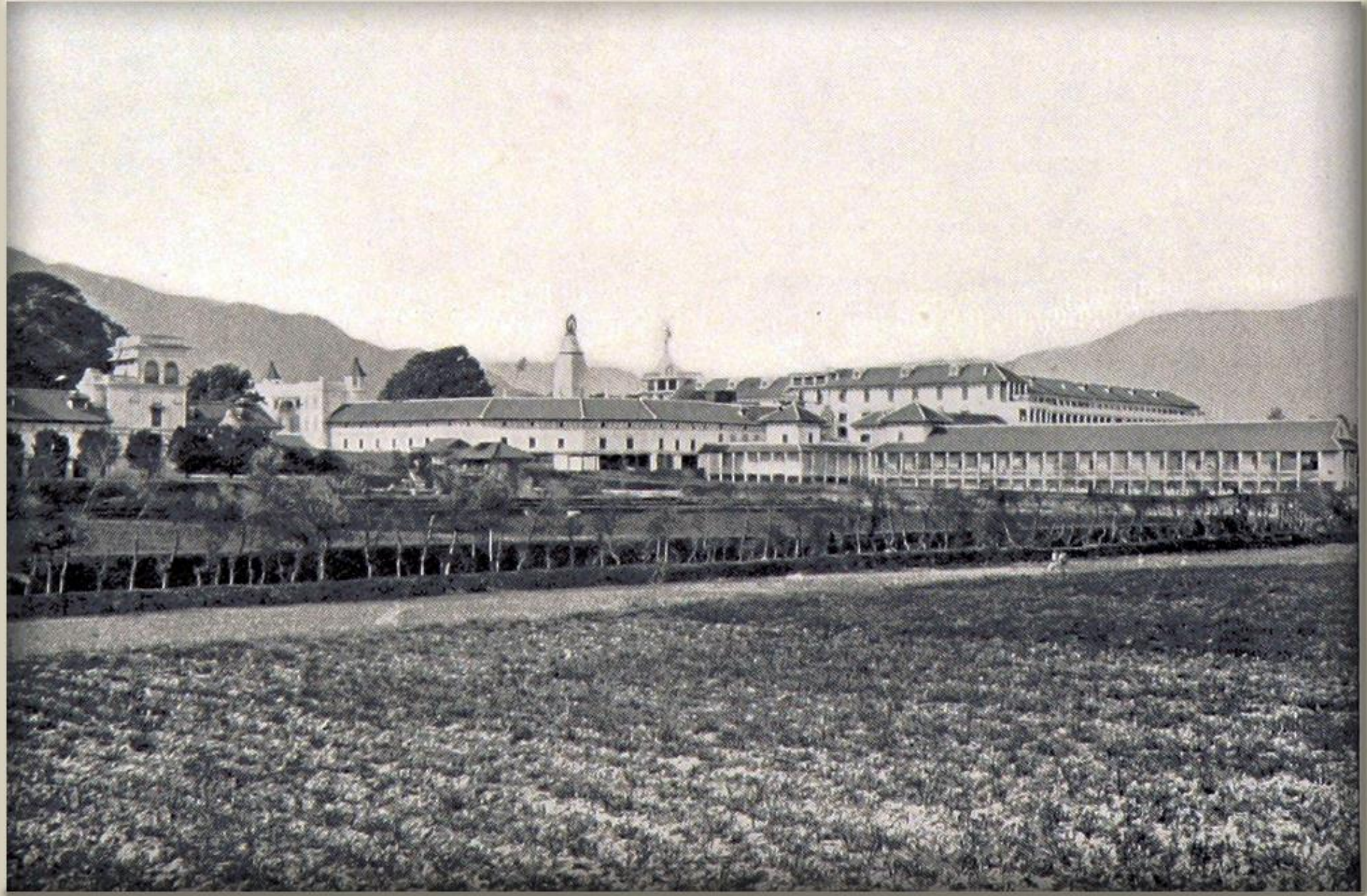

Old Narayanhiti Durbar (Source : pinterest)

(तस्विर :- हेनरी ब्यालेन्टाइन एम.ए. श्रोत :- उनके पुस्तक, सङ्कलन :- मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी दरबार, काठमाण्डौ, नेपाल (प्रकाशन वर्ष : वि.सं.१९५२)

नारायणहिटी दरबार, ई.सं.१९१४ को मार्च । तस्विर श्रोत : गूगल, फिलकर ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

नारायणहिटी दरबारको दक्षिणी मूल ढोका । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके ।

नारायणहिटी दरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

नारायणहिटी दरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

नारायणहिटी दरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

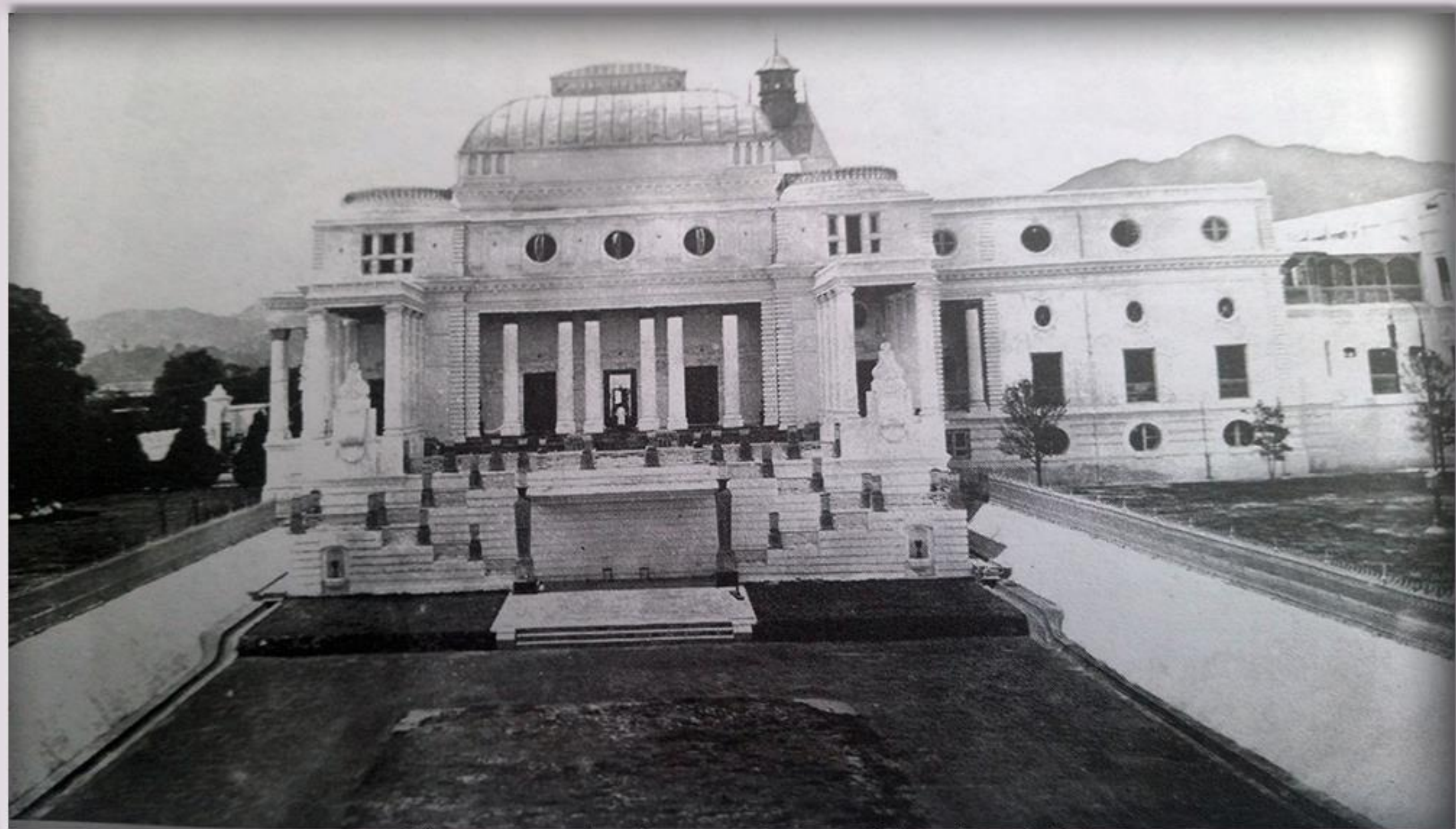
नारायणहिटी दरबारको बगैँचा । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

नारायणहिटी दरबार परिसर भित्रको चिडियाखाना । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं. १९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके ।

नारायणहिटी राजदरबारभित्र राजा त्रिभुवनले बनाउन लगाएको एक बङ्गला : वि.सं.१९९० को दशकको तस्विर ।
तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

९० सालको महाभूकम्पले भत्काएको नारायणहिटी राजदरबारको पूर्वी मोहडा

नारायणहिटी राजदरबार : वि.सं.१९९० माघ २ को भूकम्प पछि त्रिभुवनले बनाउन लगाएको दक्षिणी मोहडा ।
तस्विर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

नारायणहिटी राजदरबारभित्र राजा त्रिभुवनले बनाउन लगाएको चिडियाखाना : वि.सं.१९९० को दशकको तस्बिर ।
तस्बिर श्रोत-पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.को राणाकालीन प्रमुख ऐतिहासिक दरबारहरू । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

पुरानो नारायणहिटी दरबारको एक दृश्य

राजदरवारको भित्री कक्षमा रहेको पौडीपोखरी (?)

@Benjamin Polk

बन्दै गरेको नारायणहिटी राजदरबार, वि.सं.२०२०

(सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबारको पश्चिमी प्रवेशद्वार । खिचिएको साल-वि.सं.२०२२ असौज । खिच्ने विदेशी-मेरियन एण्ड पेटी डाउन्स ।

नारायणहिटी राजदरबारको पश्चिमी ढोका, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको साल : वि.सं.२०२३

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

वि.सं.२०२३ सालको नारायणहिटी राजदरबारको पश्चिम ढोका, काठमाडौं (तस्विर : ब्रेन कुक)

Kathmandu: Former main gate and entrance to the royal palace.
(Photo by Bob Nichols; taken in 1967 AD)

Picture source :The book "A JOURNEY TO NEPAL" by Nelson S. Knaggs, 1968 AD

नारायणहिटी दरबार

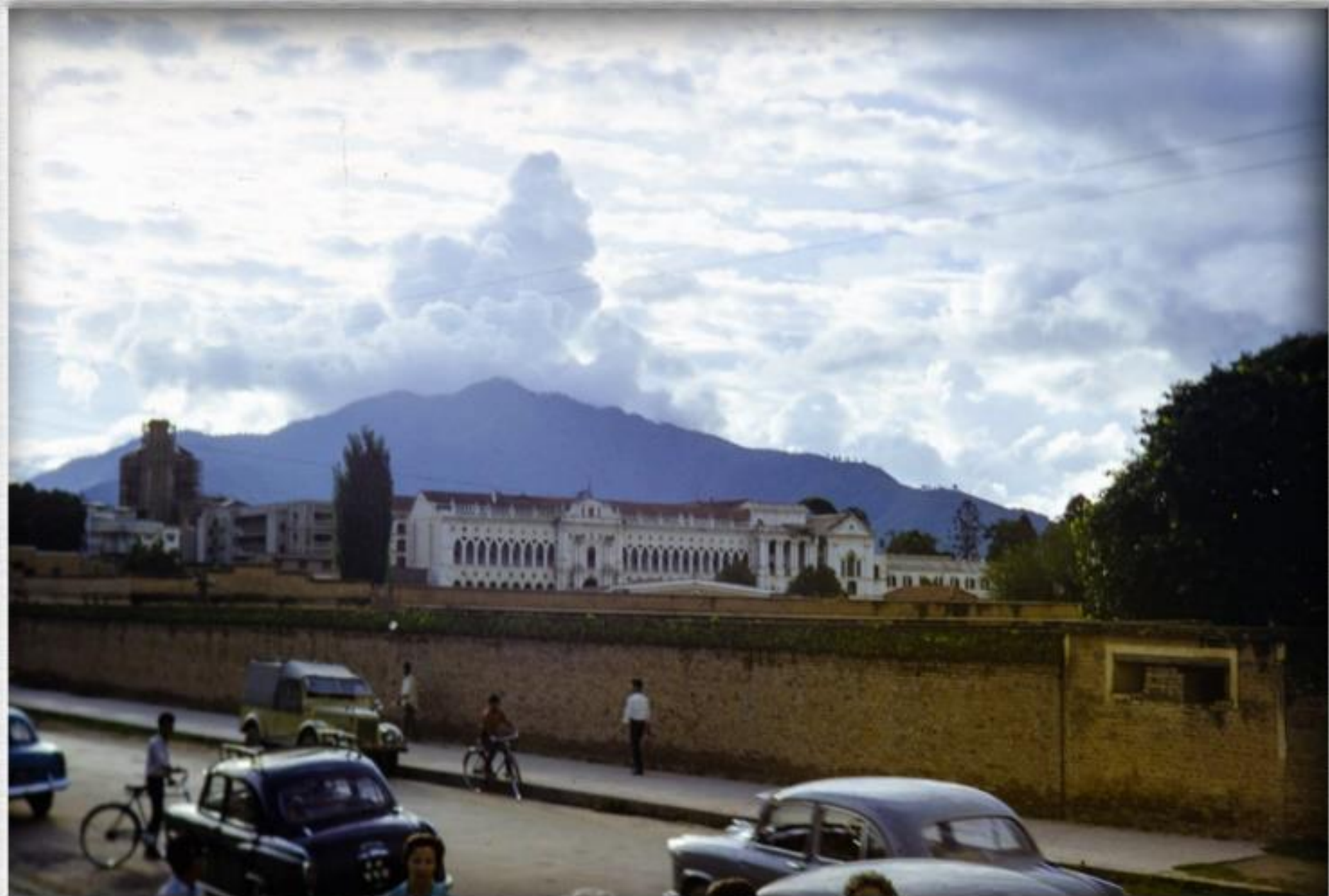

नारायणहिटी राजदरबारमा राजगद्दी रहने कोठाको पूर्वी भित्तोको डिजाइन चित्र, डिजाइन गरिएको साल : वि.सं.२०२६

नारायणहिटी दरबार, वि.सं.२०२६, श्रोत : रिकर्डनेपालडटकम

Source : Alan Fairbank (A PCV)

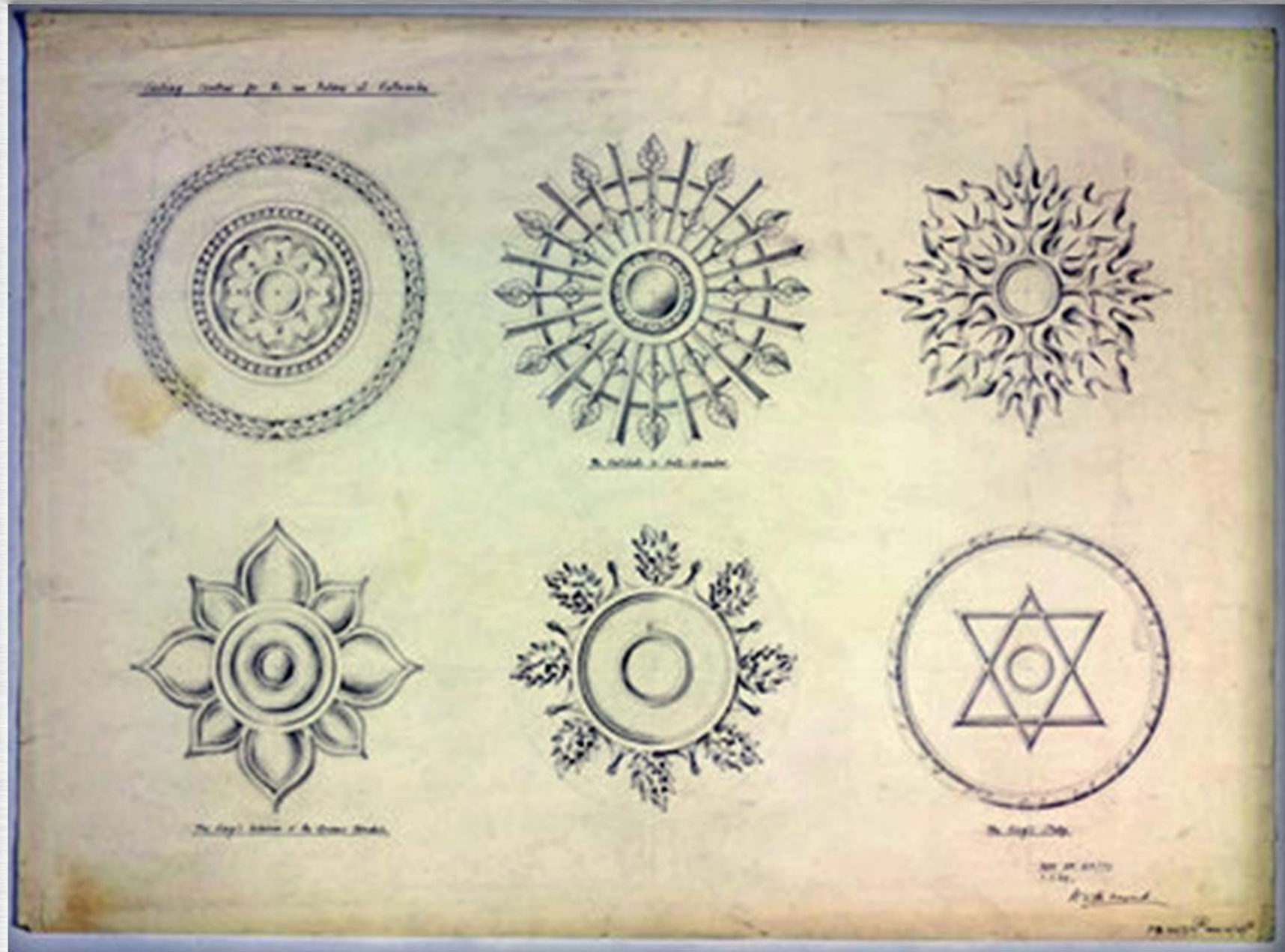
राजा वीरेन्द्रको विवाह समारोहको शोभायात्राको तयारी, दरबारमार्ग, काठमाडौं, वि.सं.२०२६

नारायणहिटी राजदरबार । वि.सं.२०२६ मा अमेरिकी उप राष्ट्रपति स्पिरो एग्न्यूको नेपाल भ्रमणका बेलामा एलेन फेयरव्याङ्गले यो तस्विर खिचेका हुन् । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

तस्विर खिच्ने-जोनाथन फ्रेमवर्क । खिचिएको साल-सन् १९७० को दशक । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

नारायणहिटी राजदरबार । वि.सं.२०२७ माघमा एलेन फेयरब्याङ्कले यो तस्विर खिचेका हुन् । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

नारायणहिटी राजदरबार । वि.सं.२०२७ माघमा एलेन फेयरव्याङ्गले यो तस्विर खिचेका हुन् । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

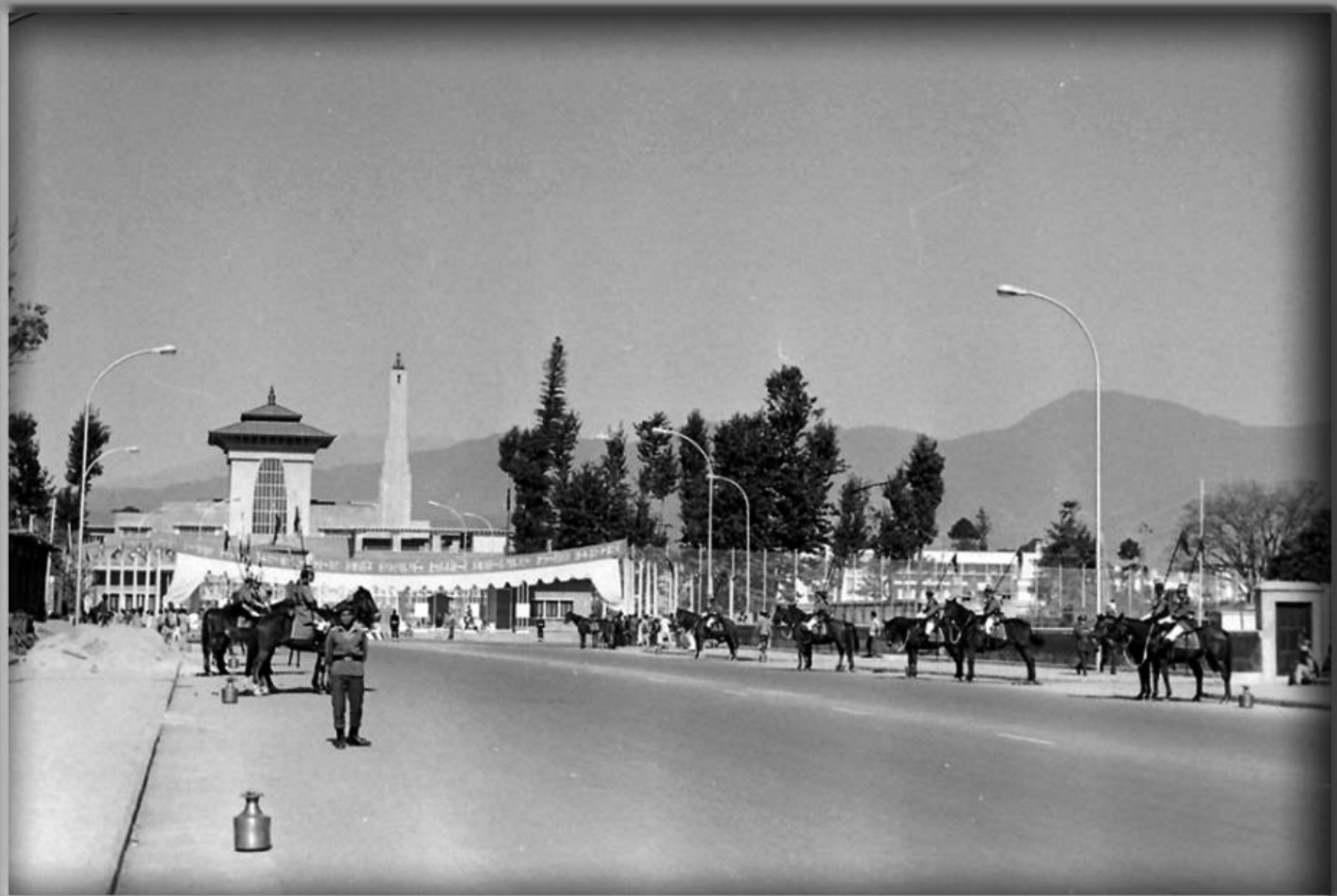

तस्विर खिच्ने-जोनाथन फ्रेमवर्क । खिचिएको साल-सन् १९७० को दशक । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

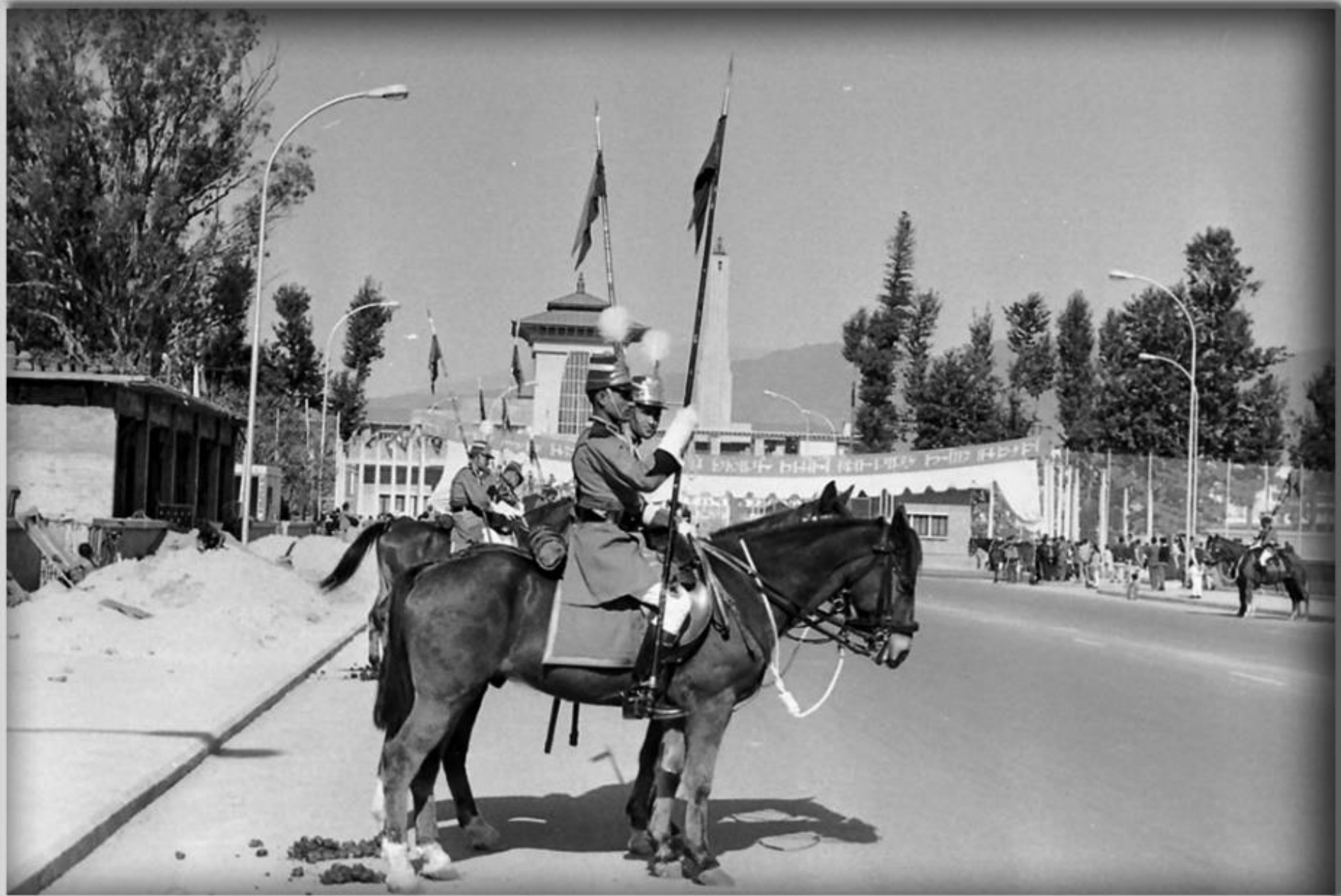

नारायणहिटी राजदरबार बाहिरको दक्षिणी सडक । खिचिएको साल-ई.सं.१९७१ । खिच्ने विदेशी-माइक फ्रस्ट । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-ई.सं.१९७१ । खिच्ने विदेशी-डग हल । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-ई.सं.१९७१ । खिच्ने विदेशी-डग हल । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-ई.सं.१९७२।१।३१। खिच्ने विदेशी-जेरी योद्धा । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-ई.सं.१९७२।१।३१। खिच्ने विदेशी-जेरी योङ्ग । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

Narayanhiti Royal Place (Photographer: Barbara Butterworth & Mike Gill, 1972)

(सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-वि.सं.२०३१ । खिच्ने विदेशी-रिच पोफु ।

Narayanhiti Royal Place (Photographer: Barbara Butterworth & Mike Gill, 1975-02)

(सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबारको पश्चिम-दक्षिण कुनाको बाहिरी भाग । खिचिएको साल-वि.सं.२०३१ । खिच्ने विदेशी-रिच पोफु ।

(सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबारको पश्चिम-दक्षिण कुनाको बाहिरी भाग । खिचिएको साल-वि.सं.२०३१ । खिच्ने विदेशी-रिच पोफु ।

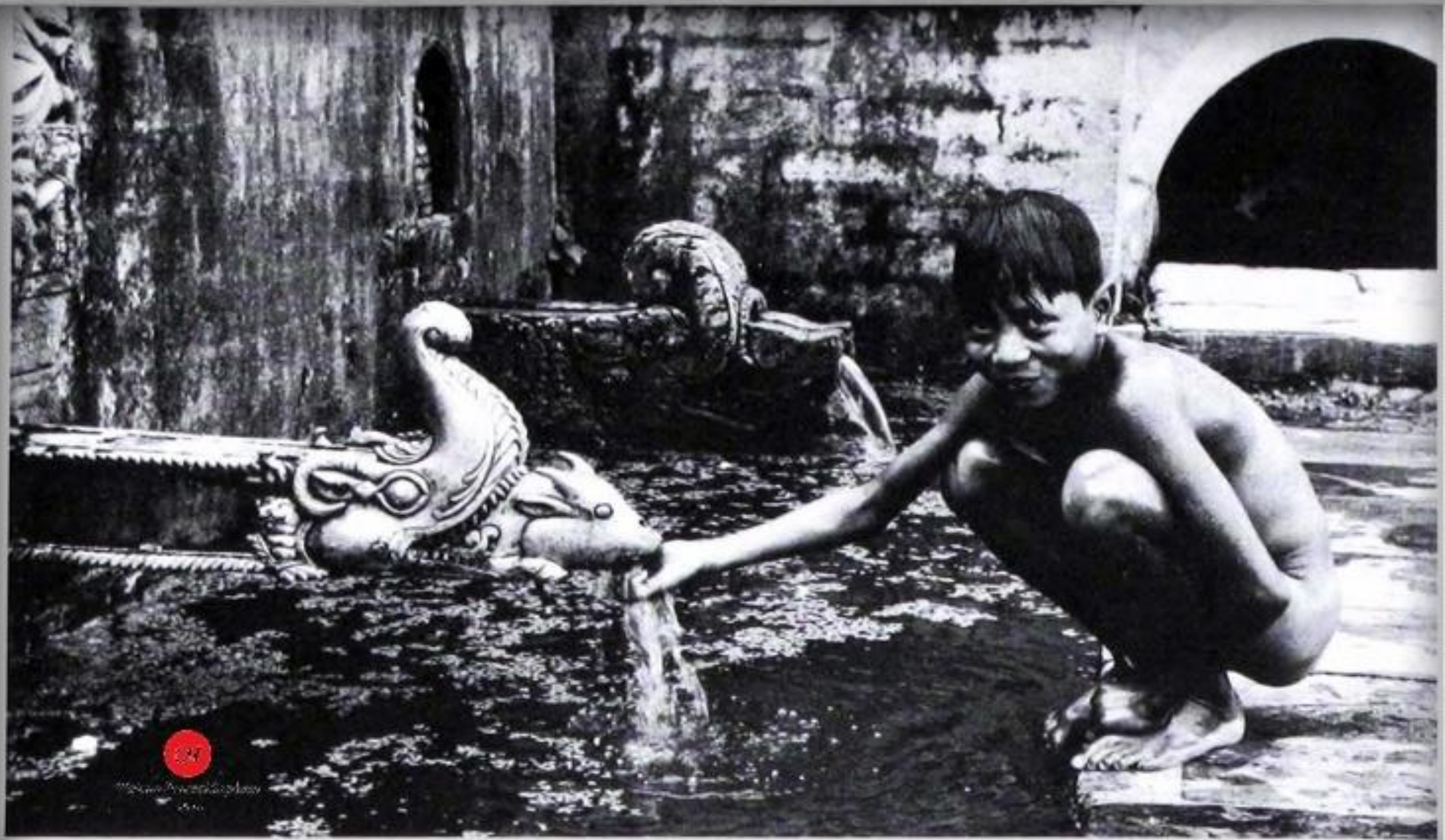
(सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

नारायणहिटी राजदरबार । खिचिएको साल-वि.सं.२०३१ । खिच्ने विदेशी-रिच पोफु ।

तस्वितर श्रोत : मेरी शेपहर्ड स्लसरले लेखेको र वि.सं.२०३९ मा प्रकाशन भएको "नेपाल मण्डल.." नामक पुस्तक

मुखमा धातुले मोरिएका दुङ्गेधाराहरु, नारायणहिटी, काठमाडौं

पुरानो नारायणहिटी राजदरवारको दक्षिणी प्रवेश द्वार । वि.सं.२०७१ । तस्वित्र श्रोत-गूगल । सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा ।

Construction site of BICC at Naya Baneshwor
Date: 6th January 1992
Photo by: Neils Gutschow
Old Nepal | Photos & Images

वानेश्वरस्थित सभा भवन निर्माण हुँदै, वि.सं.२०४९

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

ललितपुरमा रहेको मदन शमशेरको श्री दरबार। तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।

आनन्द भवन, श्रोतः मदनपुस्कार पुस्तकालय

अतिथि गृह, कालमोचनघाट, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं, श्रोतः मदन पुरस्कार पुस्तकालय, वि.सं.१९८२

राजाहरूको भारतको स्वातिचरभा रोहोको दरबार (श्रोतः भवन पुरस्चतार पुस्तकालय)

जुद्धशमशेरको दरबार, गैरीधारा, काठमाडौं, पछि बुटिक होटल, श्रोत : ?

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

काठमाडौं उपत्यकाको एक दरबार, वि.सं.२०२२

श्रीदरबार (श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय)

रुद्र शमशेरको दरबार (श्रोत: मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

रविभवन, कालीमाटी क्षेत्र, काठमाडौं, श्रोत : कण्ट्री डाटा डट कम

CM
Mohan Prasad Sapkota
1950

रविभवन (यूएसएड नेपालको प्रधान कार्यालय), काठमाडौं, तस्विर खिचिएको साल : वि.सं.२०३१

श्रीदरबार

श्रीदरवार

One-of-the-earliest-photos-of-Gaddhi-Baithak-during-Indra-jatra-taken-during-1900s

वि.सं.१९९० साल अधिको गद्दी बैठकको बनोट एवं कुमारी जात्रा, हनुमानढोका, काठमाडौं

गद्दी बैठक, वसन्तपुर । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.वीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

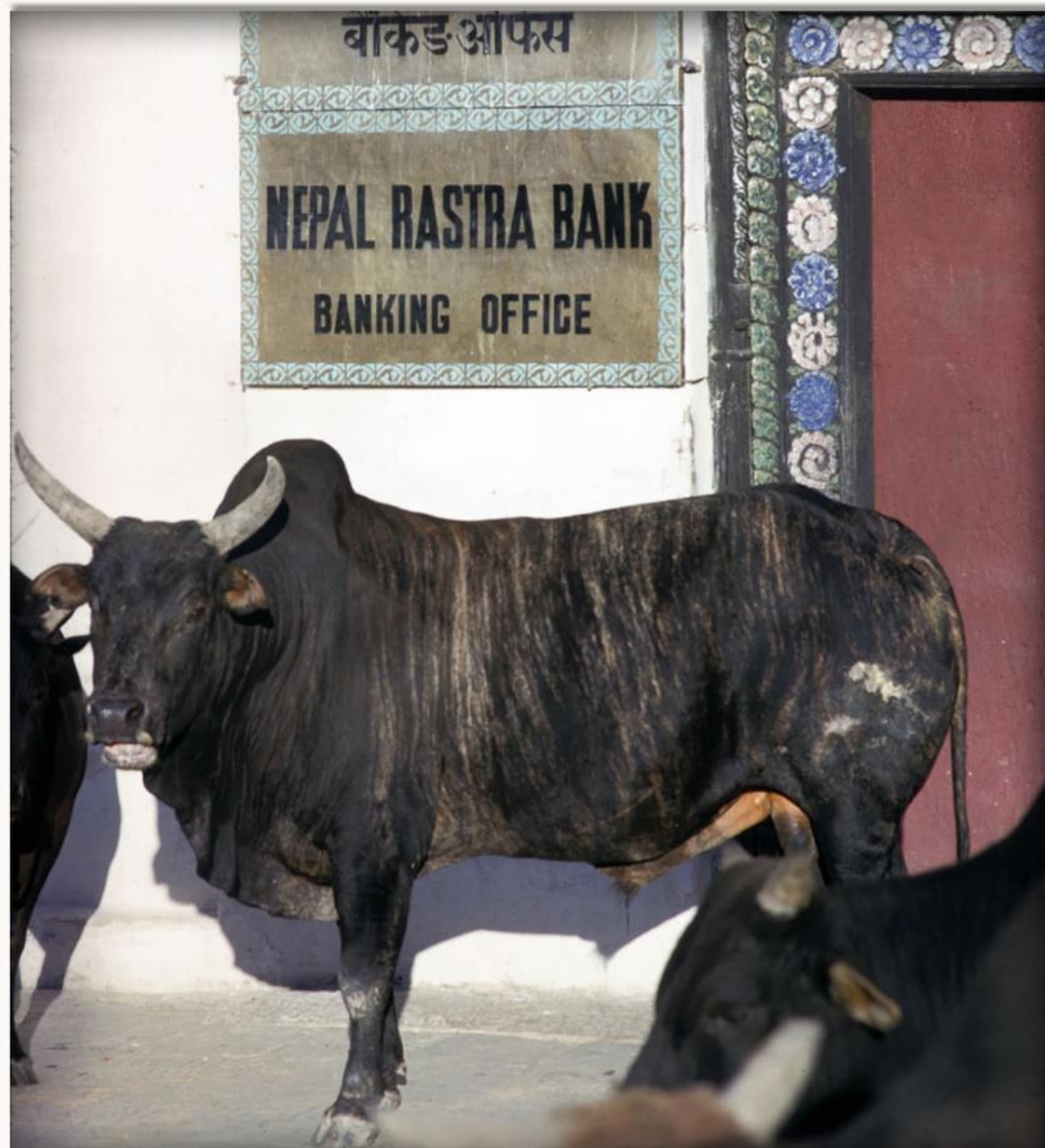
मर्मत भइरहेको गद्दीवैठक, हनुमानढोका, काठमाडौं

गद्दी बैठक, हनुमानढोका, ई.सं.२०१५।३।१९, श्रोत : म्यानफ्रेड सोमर

Near West Gate of Gaddi Baithak, Hanuman Dhoka, Kathmandu
(Photographer : Jim Fisher, Date : 1963 AD)

Kumari Yatra, Basantapur, Kathmanu (Photographer : Bill Hanson, Date : 1964-65)

Mahendra Offering Coins, Kumari Yatra, Basantapur, Kathmandu
(Photographer : Richard Pete Andrews, Date : 1966-10)

King Mahendra & Queen Ratna, Indra Jatra, 1967. Photo by : Jon Bensky.

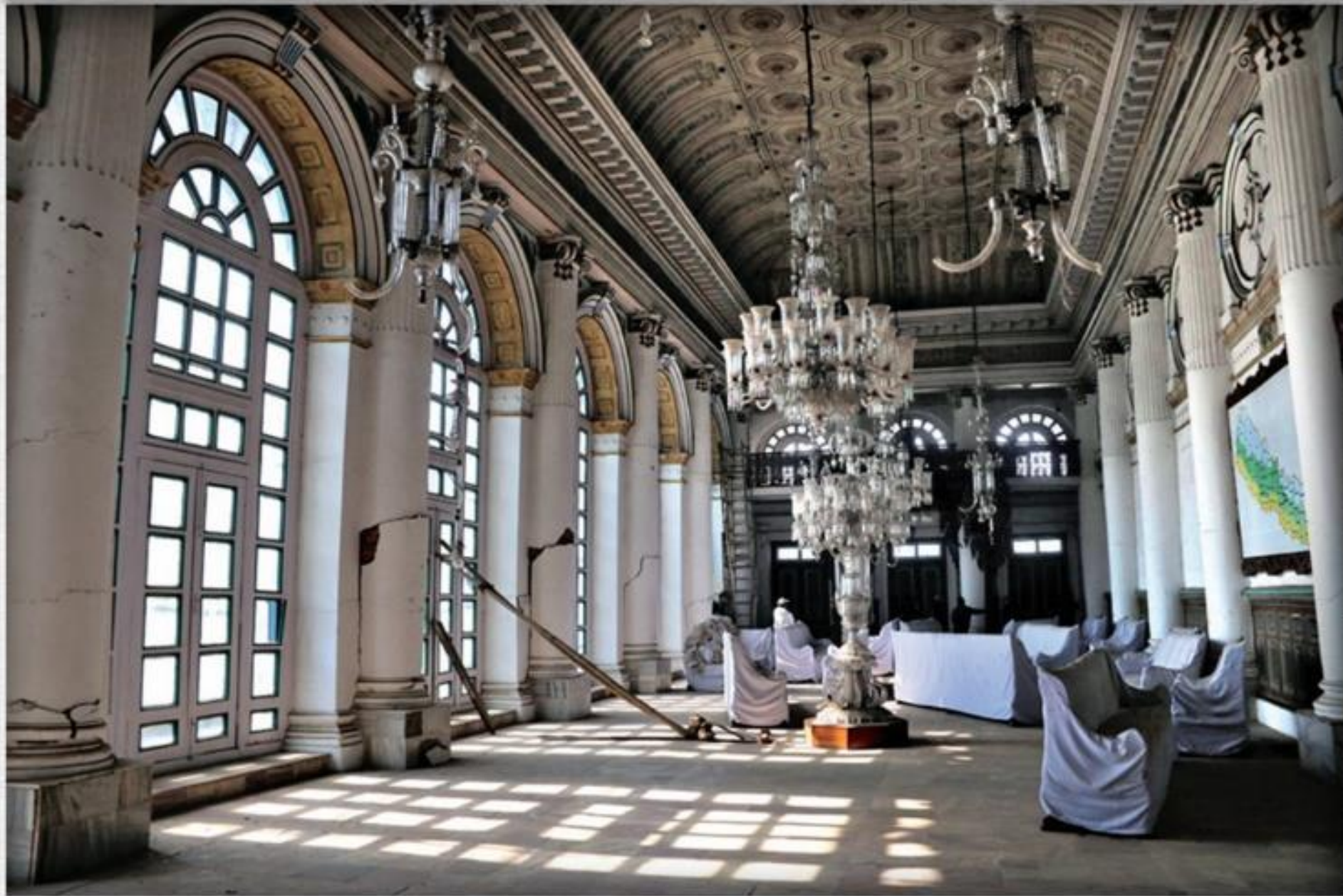
King Mahendra Praying coins to the Lakhe in 1967. Photo by : Jon Bensky.

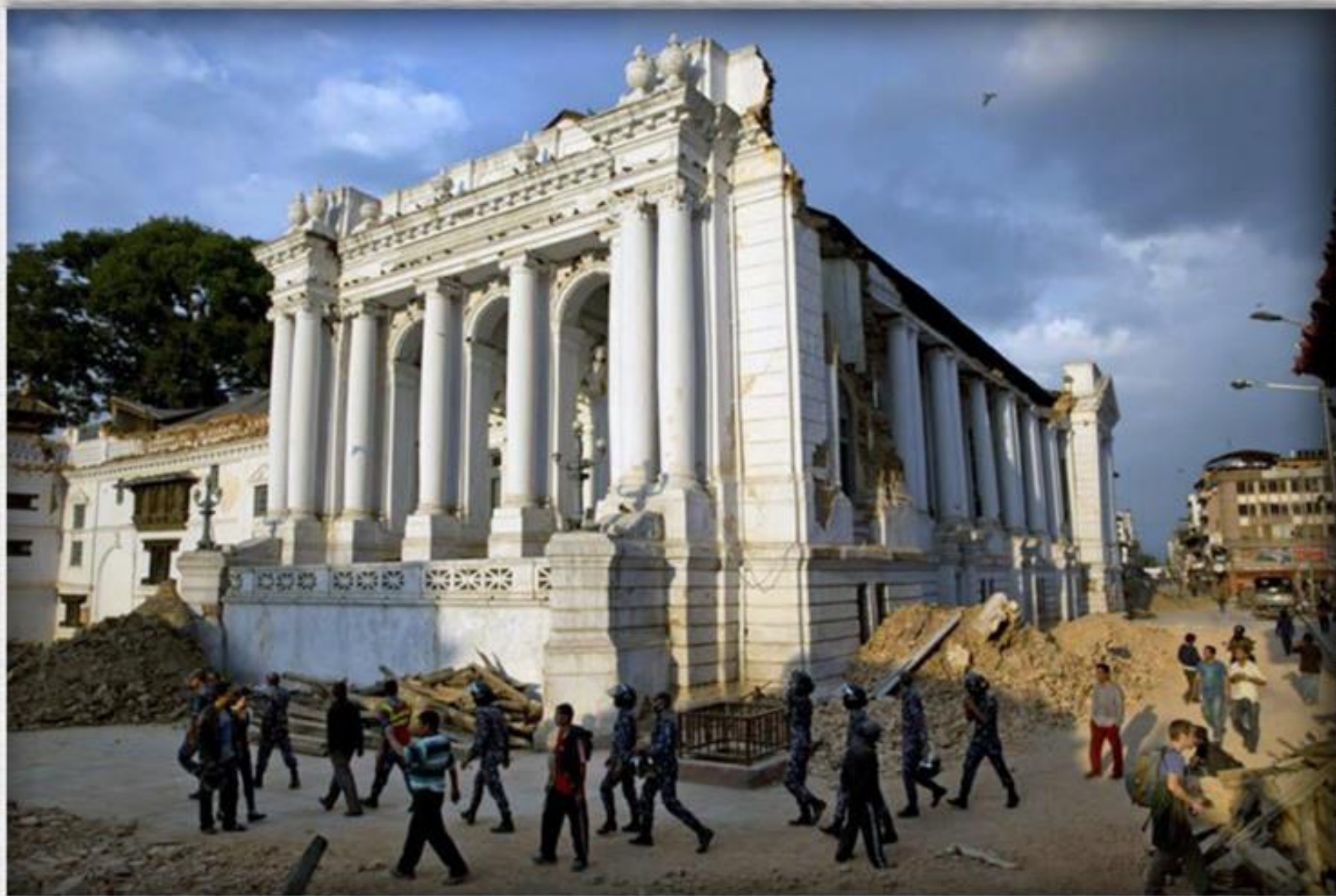
२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७२, श्रोत : जीसीकाकी

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७२, श्रोत : अज्ञात

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७२, श्रोत : इण्डियन एक्सप्रेस

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७२, श्रोत : इण्डियन एक्सप्रेस डटकम

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।५।३ मा आफैले खिचेको

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।२।२६, आफैले खिचेको

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।२।२६, आफैले खिचेको

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।५।३ मा आफैले खिचेको

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।५।३ मा आफैले खिचेको

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।५।३ मा आफैले खिचेको

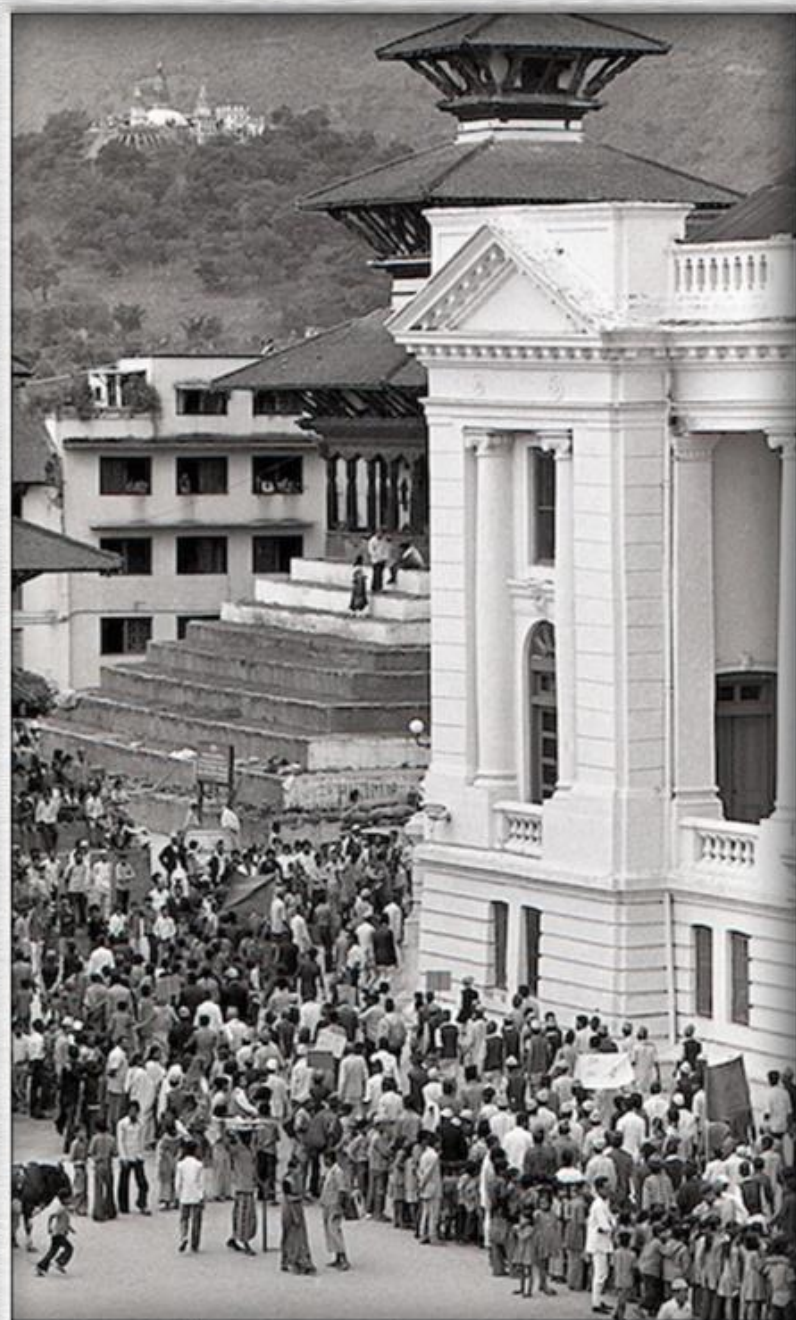

२०७२ सालको भूकम्पले गरेको असर, गद्दी बैठक, हनुमानढोका, वि.सं.२०७३।५।३ मा आफैले खिचेको

Gaddi Baitha, Basantapur (Photo Taken by Mohan Prasad Sapkota in 2073-5-3 BS)

गद्दी बैठक, हनुमानढोका, खस्वा एन यल

गद्दी बैठक, हनुमानढोका, श्रोत: साभा डटकम

गद्दी बैठक, हनुमानढोका, श्रोत: यतिट्राभल्सडटकम

जाउलाखेल दरबार (हाउस), ललितपुर । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

जाउलाखेल दरबार, वि.सं.२०३०

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

भीम शमशेरका लागि वीर शमशेरले बनाउन लगाएको टङ्काल दरबार । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ ।

भीम शमशेरका लागि वीर शमशेरले बनाउन लगाएको टङ्गाल दरबारको पछिल्लो अवस्था । तस्बिर श्रोत : पिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

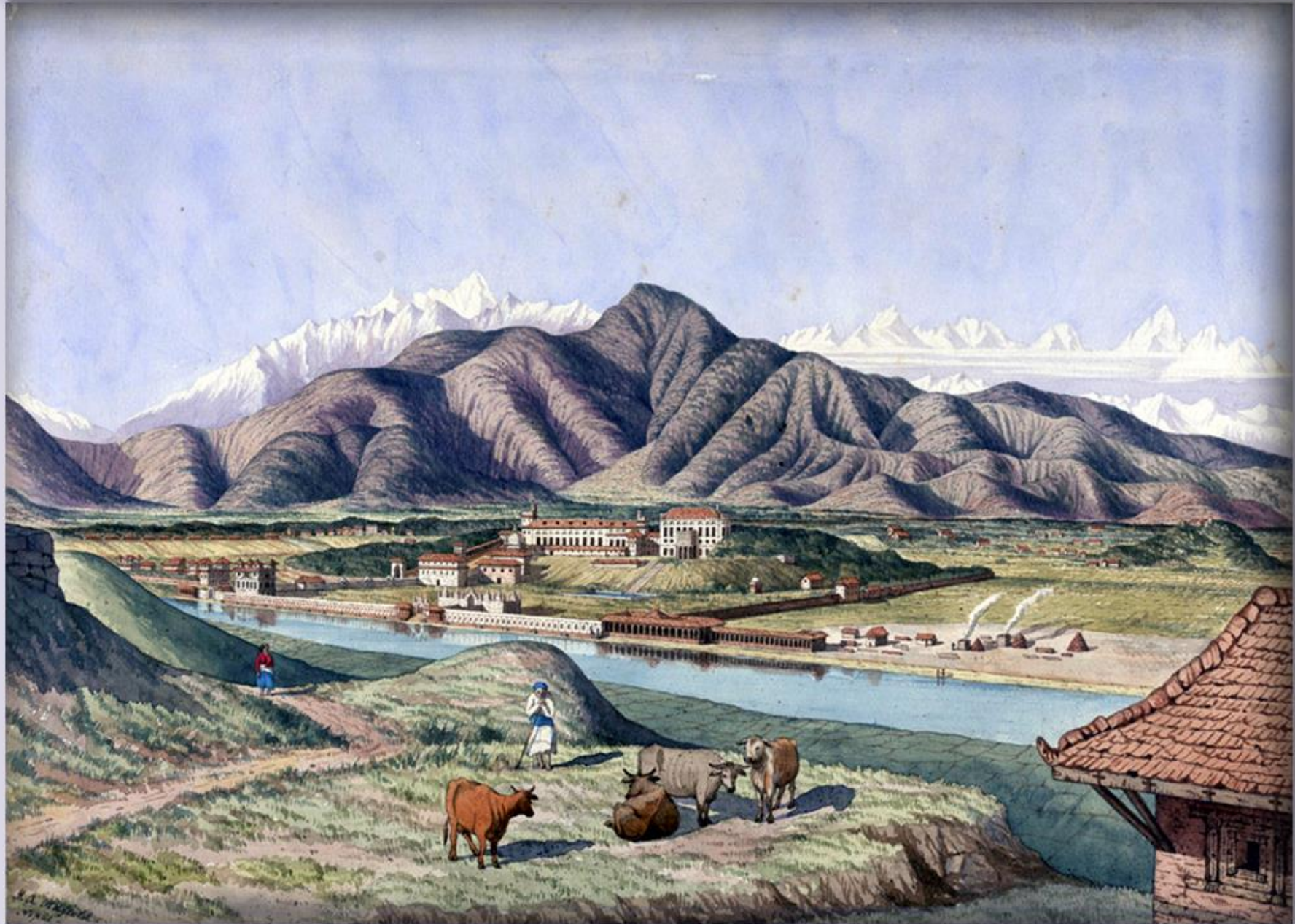
टावर प्यालेस (?), श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय, वि.सं.१९८२

त्रिभुवनचन्द्र (त्रिचन्द्र) कलेज । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय पिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

(चित्रकार :- डा.हेनरी एम्ब्रुस ओल्डफिल्ड, श्रोत :- ब्रिटिश लाइब्रेरीको वेबसाइट, सङ्कलन :- मोहन प्रसाद सापकोटा)

जङ्ग बहादुर राणाको थापाथली दरबार, काठमाण्डौ, नेपाल (वि.सं.१९०९)

(चित्रकार :- कन्वे शिप्ली, श्रोत :- इण्डिया तिबेट याण्ड काश्मिर, सङ्कलन :- मोहन प्रसाद सापकोटा)

श्री ३ जङ्ग बहादुर राणाको थापाथली दरबार, काठमाण्डौ (चित्र कोरिएको मिति : वि.सं.१९०९ माघ १०)

तस्विर श्रात : गेटी इमेजेज, फोटोग्राफर : सी.जे.मोरिस, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

थापाथली दरबार, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको साल : वि.सं.१९५१

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

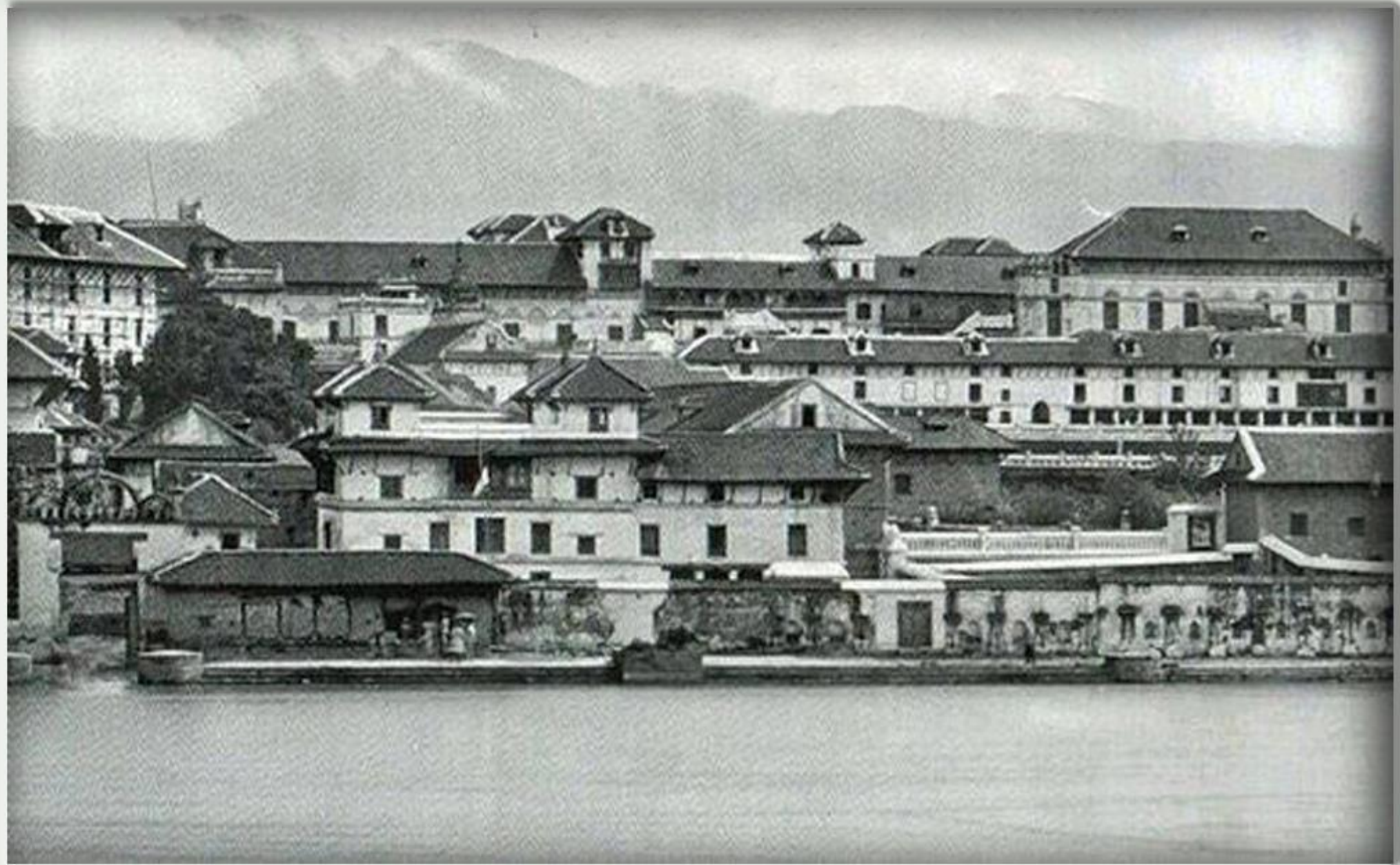
कुपण्डोलतिरबाट देखिएको बागमती र थापाथली दरबार (तस्विर : हेनरी ब्यालन्टाइन एम ए, वि.सं.१९५२)

थापाथली दरबार ,वि.सं.१९५८, श्रोत : मदन चित्रकार

संकलक : मोहन प्रसाद सापकोटा

वि.सं.१९७७ सालको वागमतीसम्म फैलिएको थापाथली दरबार (श्रोत: पिनटेरेस्ट)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापवोटा

काठमाडौं : थापाथली पुल, इ.सं. १९०५-१९२५ (श्रोत: मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

काठमाडौं : थापाथली पुल, इ.सं.१९०५-१९२५ (श्रोत: मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

काठमाडौं : त्रिपुरेश्वरमा रहेको अतिथि गृह एवं कालमोचन घाट, ई.सं.१९०५-१९२५ (श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

ललितपुर : बागमती पुल, थापाथली, इ.सं. १९०५-१९२५ (श्रोत: मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहमहल, थापाथली, काठमाडौं (श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय, वि.सं.१९६० को दशक)

(तस्बिर श्रोत एवं सर्वाधिकारः मदनपुरस्कारपुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाईब्रेरी, सङ्कलनः मोहनप्रसाद साकोटा)

गोलबैठक, थापाथली, काठमाडौं (तस्बिर खिचिएको सालः वि.सं. १९७८-९०)

थापाथली दरबार परिसर । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

"नेपालको महाभूकम्प-१९९०" नामक ब्रह्म शमशेरको पुस्तक, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

१० सालको महाभूकम्पले भत्किएका गोलबैठक, थापाथली, काठमाडौं

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

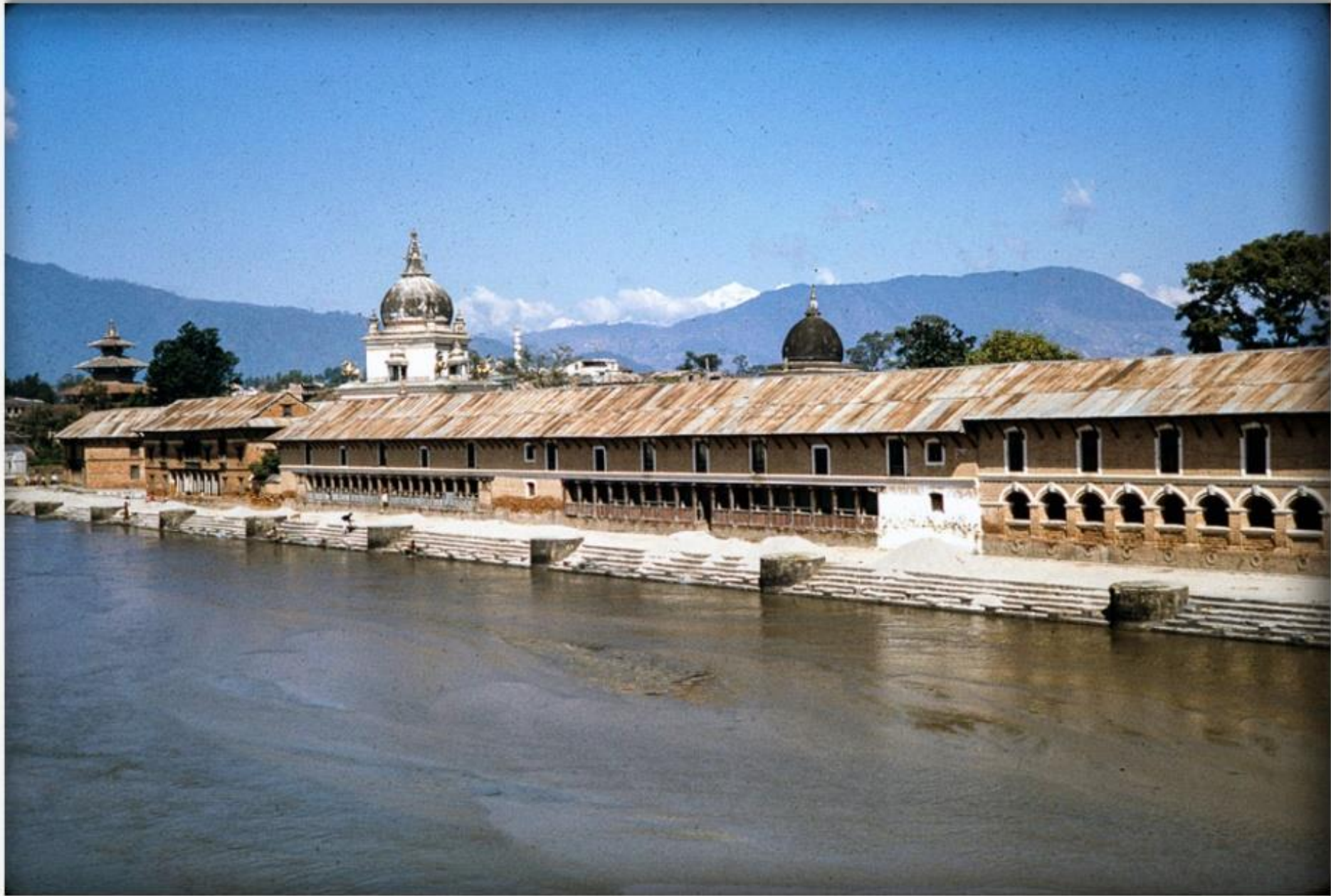
सन् १९५० ताकाको वागमती, कुपण्डोलमा, श्रोत: पिनटेरेस्ट

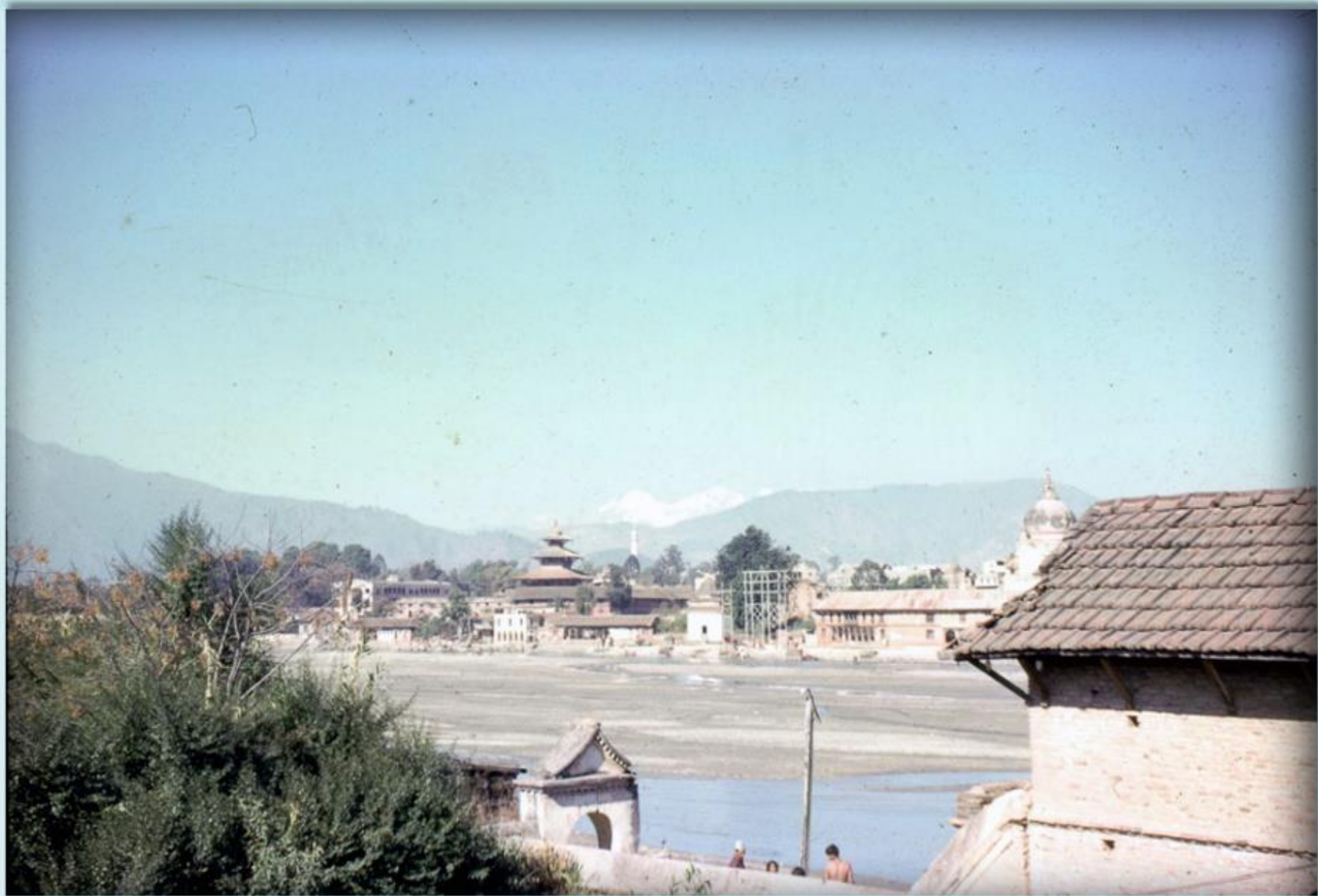
Kalamochan Ghaat, Tripureshwor, Kathmandu (Photographer : Bill Hanson, 1965)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

कालमोचनघाट, त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं (तस्विर : ब्रेन कुक, वि.सं.२०२३)

Kalmochan Ghat from Lalitpur (Photographer : Beth Prentice, 1966-1968)

थापागली दरबार क्षेत्र, वि.सं.२०२७ को दशक, श्रोतः पिटर क्रस

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्प पछिको सिंहमहल (नेपाल राष्ट्र बैंक), थापाथली, काठमाडौं, वि.सं.२०७२, तस्विर खिच्ने : आफैं

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्प पछिको सिंहमहल (नेपाल राष्ट्र बैंक), थापाथली, काठमाडौं, वि.सं.२०७२, तस्बिर खिच्ने : आफैं

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्प पछिको सिंहमहल (नेपाल राष्ट्र बैंक), थापाथली, काठमाडौं, वि.सं.२०७२, तस्विर खिच्ने : आफैं

थापाथली दरबार, श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

जंगबहादुरले बनाउन लगाएको थापाथली वैद्यखाना, तस्विर श्रोत: पुरुषोत्तम शमशेर ज.व.रा.

गोलबैठक, थापाथली, तस्विर श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

पुतली बगैँचा, सिंहमहल, थापाथली

थापाथली दरबार अहिले

सिंहमहल, वि.सं.२०७०

वि.सं.२०७२ को भूकम्प पछि सिंहमहल (नेपाल राष्ट्र बैंक), थापाथली, काठमाडौं, वि.सं.२०७२, तस्विर खिच्ने : आफैं, नोटसटही गर्नेको

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्प अघिको सिंहमहल (नेपाल राष्ट्र बैंक), थापाथली, काठमाडौं, वि.सं.२०७१, तस्विर खिच्ने : ?

थापाथली क्षेत्र, वि.सं.१९७० को दशक, तस्विर : हिमालयन बैकको भित्ते पात्रो

Residence of Lord Padma S.B.

पद्मशमशेरको दरबार, वि.सं.१९८२, श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय

फत्तेह शमशेरको दरबार, तस्विर श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय, वि.सं.१९८२

(तस्विर श्रोत : मेरी शोपहर्ड स्लसरले लेखेको र वि.सं.२०३९ मा प्रकाशन भएको "नेपाल मण्डल.." नामक पुस्तक, सङ्ग्रहण: मोहन प्रसाद सापकोटा)

फोहरा दरवार, कान्तिपथ, काठमाडौं (हाल अस्तित्वमा छैन)

फोहोरा दरबार, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.वीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Pond of Phokra Durbar.

फोहोरा दरबारको पोखरी, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

फोहोरा दरबारको भित्री दृश्य । तस्बिर श्रोत : फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

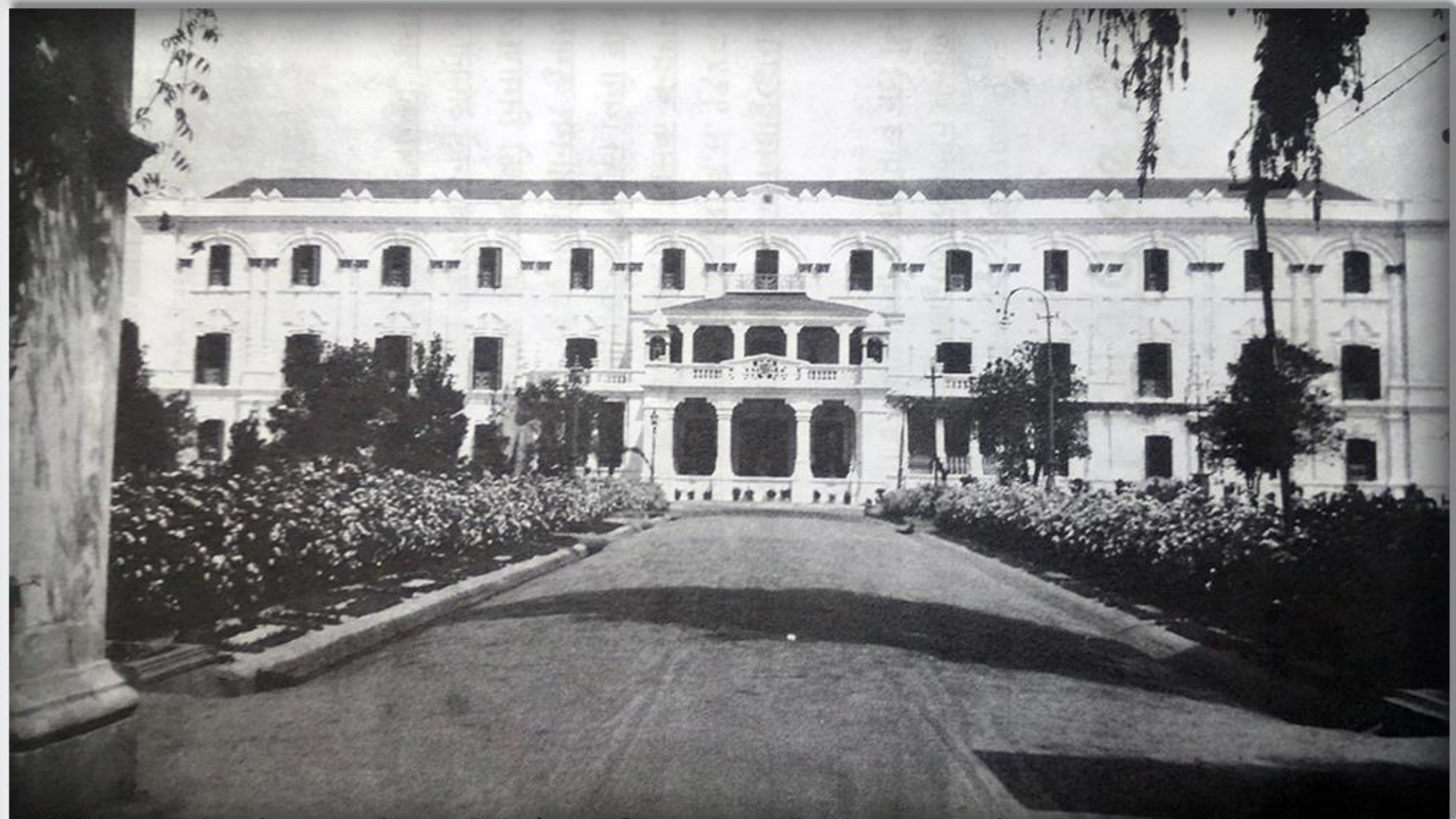

फोहोरा दरबार । तस्विर श्रोत : फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

बबरमहल, काठमाडौं, वि.सं.२०२२

चन्द्र शमशेरले आफ्ना माहिला छोरा बबरशमशेरका लागि जिर्ण थापाथली दरबार भत्काएर वि.सं.१९६३ मा बनाएको बबरमहल । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ ।

तस्विर श्रोत : राणाकालीन प्रमुख ऐतहासिक दरबारहरु, पुरुषोत्तम शं.ज.ब.रा. । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

चन्द्र शमशेरले आफ्ना माहिला छोरा बबरशमशेरका लागि जिर्ण धापाथली दरबार भत्काएर वि.सं. १९६३ मा बनाएको बबरमहल । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं. १९७८ ।

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी, बीएल, यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्पपछिको बबरमहल । श्रोत : गूगल । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

हाल निर्वाचन आयोग रहेको भवनको इतिहास

(क) वीर शमशेरले वि.सं. १९४२ सालतिर आफ्ना काईला छोरा रुद्र शमशेरलाई यस स्थानमा एउटा दरवार बनाइ दिएका थिए । त्यतिखेर भवन बनाउने जिम्मा पाएका इन्जिनियर जोगलाल स्थापितले भवनको चारैतिर सानु छानो भएको गोलकौसी (बुर्जा) राखी यो भवन बनाएका हुनाले यसको नाम चारबुर्जा दरवार रहेको थियो । त्यतिखेर यसको क्षेत्रफल १८० रोपनी थियो ।

(ख) वि.सं. १९६२ सालमा यो दरवारमा आगो लागी दरवार जलेर पूर्णरूपमा नष्ट भयो र रुद्र शमशेरले यसको पुनर्निर्माण गराएका थिए ।

(ग) वि.सं. १९९० सालमा जुद्ध शमशेर सत्तामा आएपछि रुद्र शमशेर पाल्पातिर लेखेटिए । यो चार बुर्जा दरवार आफूले कब्जा गरी जुद्ध शमशेरले आफ्ना माहिला छोरा बहादुर शमशेरलाई दिए । यसपछि यस दरवारलाई बहादुर भवन भन्न थालियो ।

(घ) बहादुर शमशेरवाट वि.सं. २००७ सालमा वसुन्धरा वीर विक्रम शाहले यो भवन रु. एक करोड असी लाखमा किनी कलकत्ताका रसियन होटल व्यवशायी वोरिस लिसानोभिचलाई भाडामा दिए । त्यसपछि यो रौयल होटल हुन गयो । यो नेपालको पहिलो पाँचतारे होटल थियो ।

(ङ) पछि सो होटल पनि बन्द भयो र लामो समय सुनसान र उजाड बनी बसिरह्यो । पछि नेपाल सरकारले यो भवन वसुन्धरासँग किनेको थियो ।

(च) हाल यहाँ निर्वाचन आयोगको कार्यालय रहेँदै आएको छ ।

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Hotel Royal (Bahadur Bhawan), Kathmandu
(Photographer : James Burke, Date : 1955-03-16)

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer: James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collecton of Mohan Prasad Sapkota.

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Hotel Royal (Bahadur Bhawan), Kathmandu
(Photographer : James Burke, Date : 1955-03-16)

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer:James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

Hotel Royal (Bahadur Bhawan), Kathmandu
(Photographer : James Burke, Date : 1955-03-16)

Cooks nepal visit, 1955 march. Photographer: James Bruk. Hotel Royal. A collection of Mohan Prasad Sapkota.

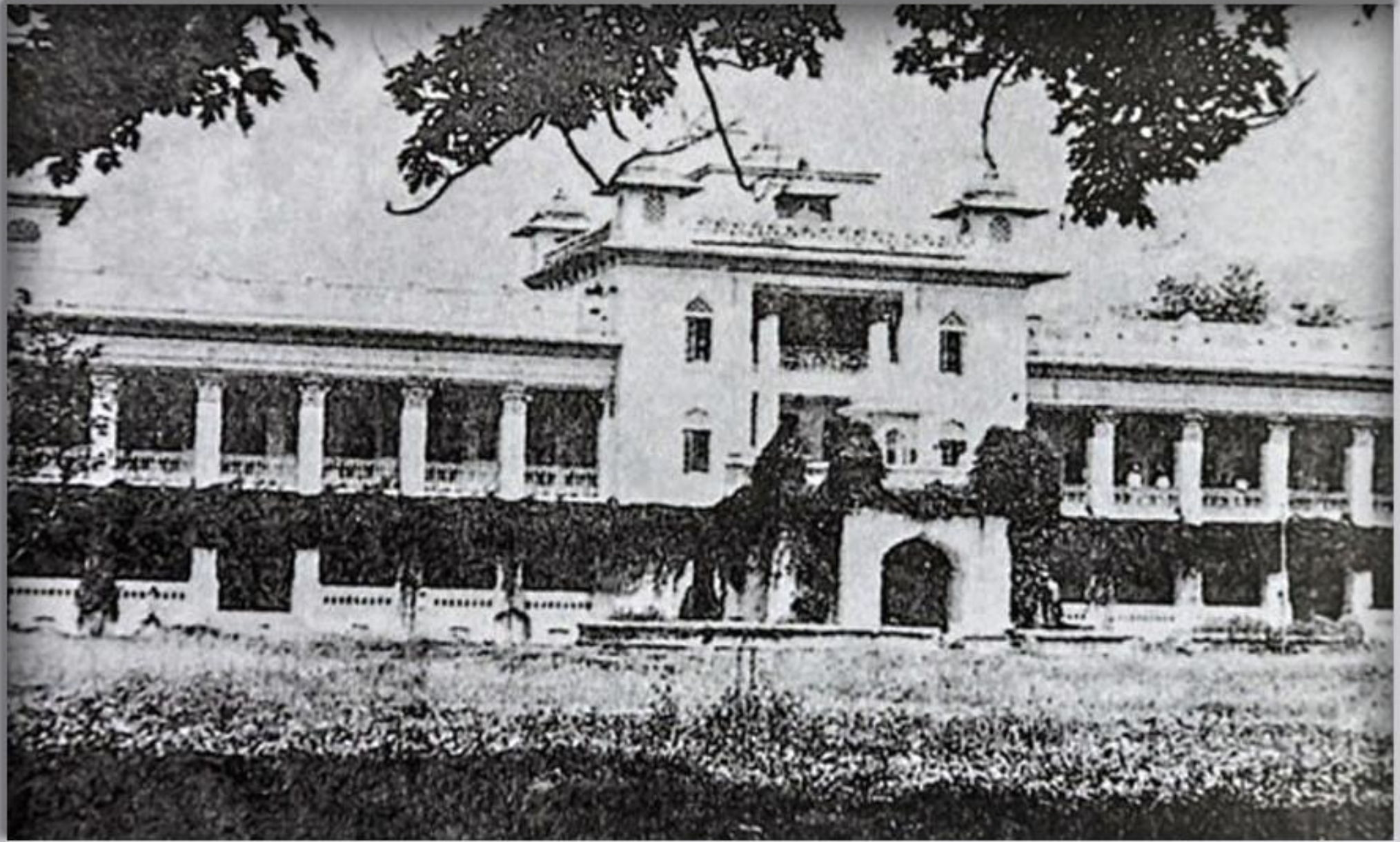

Hotel Royal (Bahadur Bhawan), Kathmandu
(Photographer : James Burke, Date : 1955-03-16)

बहादुर भवन, आगलागि पछि फेरिएको स्वरूपमा (श्रोत: पिग्राहन डटकम)

बहादुर भवन, रोयल होटल हुँदाको स्वरूपमा (श्रोत: इसिएस डटकम एनपी)

बहादुर भवन, रोयल होटल हुँदाको स्वरूपमा, ई.सं. १९५९ (श्रोत: श्री डट बिपि डट ब्लकरस्पट डटकम)

बहादुर भवन, रोयल होटल हटेपछिको स्वरूपमा, ई.सं.१९६६ (तस्विर: बिल ल्याम्बेथ)

बहादुर भवन, निर्वाचन आयोग हुँदाको स्वरूपमा (श्रोत: फोटियस डटकम)

तस्विर : जेम्स ब्रुक, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

होटल रायल (हाल निर्वाचन आयोग), काठमाडौं, खिचिएको साल : वि.सं. २०१२

बहादुर भवन, तस्विर श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

स्थान-होटल रोयल (बहादुर भवन) । खिचिएको साल-सन् १९५५ मार्च । खिच्ने विदेशी-जेम्स ब्रुक ।

Source : © University of Wisconsin. Photographer : Ferman Harrison, Collector. Mohan Prasad Daphola

बहानु भवन पंडि होटल रोयल हाल निर्माण आयोग, वि.सं. २०१० सालको हाराहारी

Source : @ University of Wisconsin, Photographer : Fernan Harrison, Collector: Mahan Prasad Bapheta

बहादुर भवन पकि होटल रोयल हल निर्माण आयोग, वि.सं.२०१७ सालको दसराहारी

भाडाका कार, लाजिम्पाट, श्रोत: बीआईकेआरडटएम

होटल रोयल, वि.सं.२०२४, श्रोत: डन मेसरस्मिट

Residence of comdr. Genl. Rudra S.S.

रुद्रशमशेरको दरबार, वि.सं.१९८२, श्रोत : मदनपुरस्कार पुत्कालय

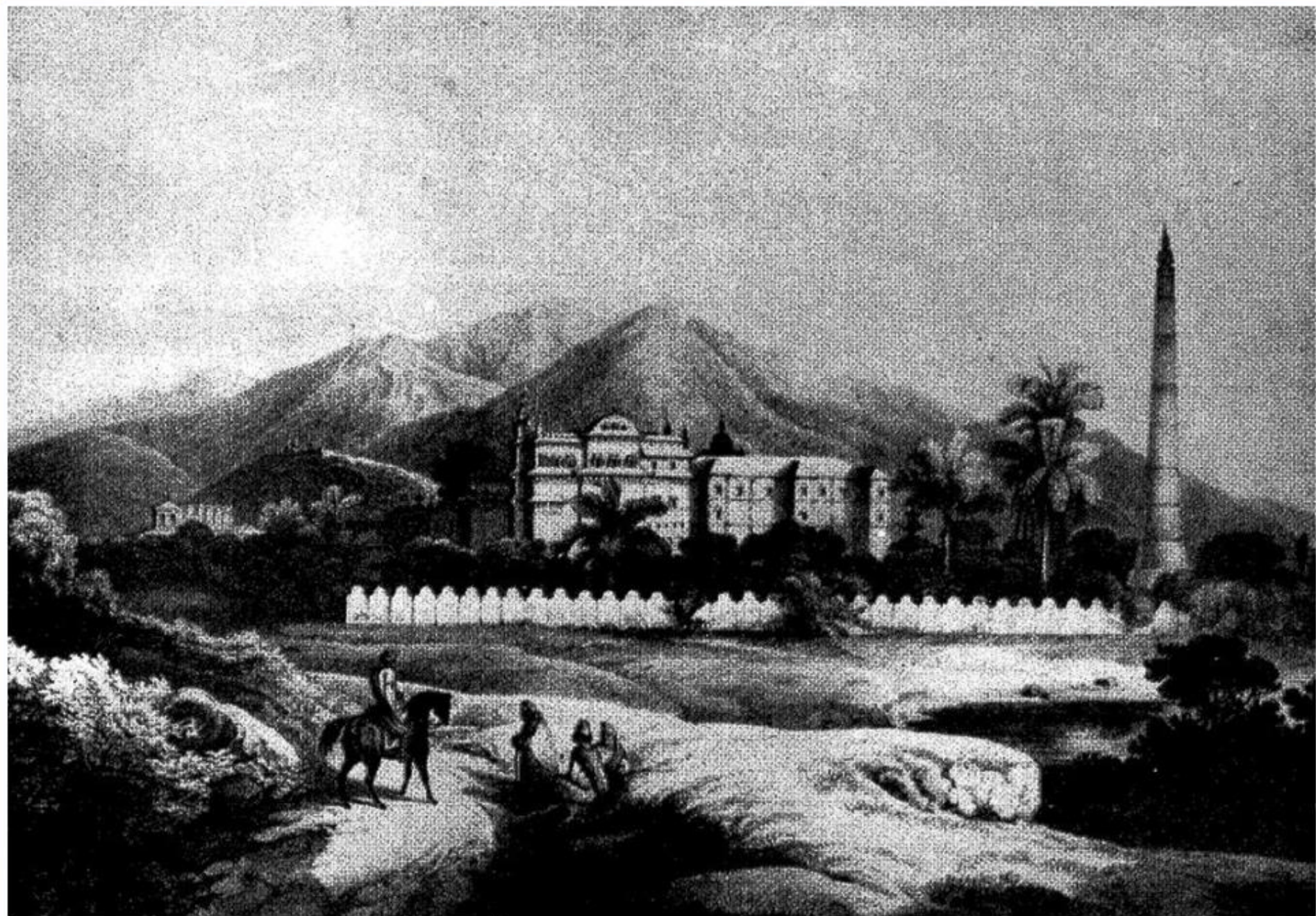
बहादुर भवन, वि.सं.२०३१, श्रोत : रिच पोफु

बहादुर भवन, वि.सं.२०३१, श्रोत : रिच पोफु

बागदरबार । श्रोत-कैलाश, भोलम-७ । साल-सन् १८४५ । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

बागदरबार । श्रोत-सदृश्य डटकम । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

बागदरवार, सुनधारा, वि.सं.१९८२, तस्बिर श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय

बागदरबार

- शुरुमा त्यो स्थानमा घर बनाउने भीमसेन थापाको बाबु अमरसिंह थापा ।
- भत्काएर दरबार बनाउने भीमसेन थापा ।
- पहिला यो दरबारले ओगटेको क्षेत्रफल १२० रोपनी ।
- भीमसेन थापाको पतन भएपछि यो सरकारले अधिग्रहण गरेको ।
- माथवरसिंह थापाका पालामा फिर्ता गरेको ।
- त्यहाँ पहिले बाघ पालिएको थियो । बाघदरबार हुँदै बागदरबार नाम रहेको ।
- वि.सं.१९०२ मा फेरी यसलाई सरकारीकरण गरियो ।
- पछिल्लो पटक यसमा अधिपत्य जमाउने हरि शमशेरका छोराहरुले यो दरबार तत्कालीन श्री ५ को सरकारलाई बेचि दिए ।
- राजा महेन्द्रकी रानी रत्नको वाल्यकाल यही दरबारमा बितेको थियो ।
- यो दरबारमा कुनै बेला अर्थ मन्त्रालय बस्दथ्यो पछिल्लो पटक २०७२ सालमा भूकम्प जाँदा खेरी भने यहाँ काठमाडौं महानगरपालिका बसिरहेको थियो ।
- भूकम्पले यो दरबार पूर्णत नष्ट भयो ।

भाज्जाराजाको दरबार, जाउलाखेल। तस्विर खिचिएको साल-वि.सं. १९७८। तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके। (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)।

त्रिचन्द्र सैनिक अस्पताल, महाकाल, काठमाडौं, वि.सं.१९८२, तस्विर श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय

Mahakal Temple & Military Hospital

त्रिचन्द्र सैनिक अस्पताल र महाकाल मन्दिर, महाकाल, काठमाडौं, वि.सं.१९८२, श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय

धिरशमशेरको सालिक र त्रिचन्द्र सैनिक अस्पताल, महाकाल, वि.सं.१९८२, श्रोत : मदनपुरस्कार पुस्तकालय

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

Lakshmi Niwas.

लक्ष्मी निवास, महाराजगञ्ज (अहिले भैरवनाथ गण रहेको भवन), काठमाडौं । तस्बिर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

लक्ष्मी निवास, महाराजगञ्ज (अहिले भैरवनाथ गण रहेको भवन), काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।

Lagan Silkhana, Kathmandu (Arms Store), 1920 AD (From : Madan Puraskar Pustakalaya)

Lagan Silkhana (Arms Store) Before 2072 BS EQ (From : Nepal Flag by Bimal Shakya)

Lagan Silkhana (Arms Store) Before 1934 AD EQ (From : Nepal Flag, Purushottam Shamsheer JBR)

Lagan Silkhana (Arms Store) After 2072 BS EQ (From : Nepal Flag by Bimal Shakya)

शङ्कर होटल, वि.सं.२०२७, श्रोत : बीपी डट ब्लगस्पट डटकम

Source : Perry Chip Letson (A PCV)

होटल शङ्कर, लाजिम्पाट, काठमाडौं, वि.सं.२०२८

अग्नि भवन, लाजिम्पाट । वि.सं.१९७०को दशकमा । तस्बिर श्रोत-म्युजियम सिण्डिकेट डटकम । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

लाजिम्पाट दरबार, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

शङ्कर होटल लाजिम्पाट । तस्बिर श्रोत-टी ट्युमेलेयर । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

शङ्कर होटल। लाजिम्पाट। तस्विर श्रोत -गूगल। (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)।

शङ्कर होटल । लाजिम्पाट । तस्विर श्रोत -गूगल । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

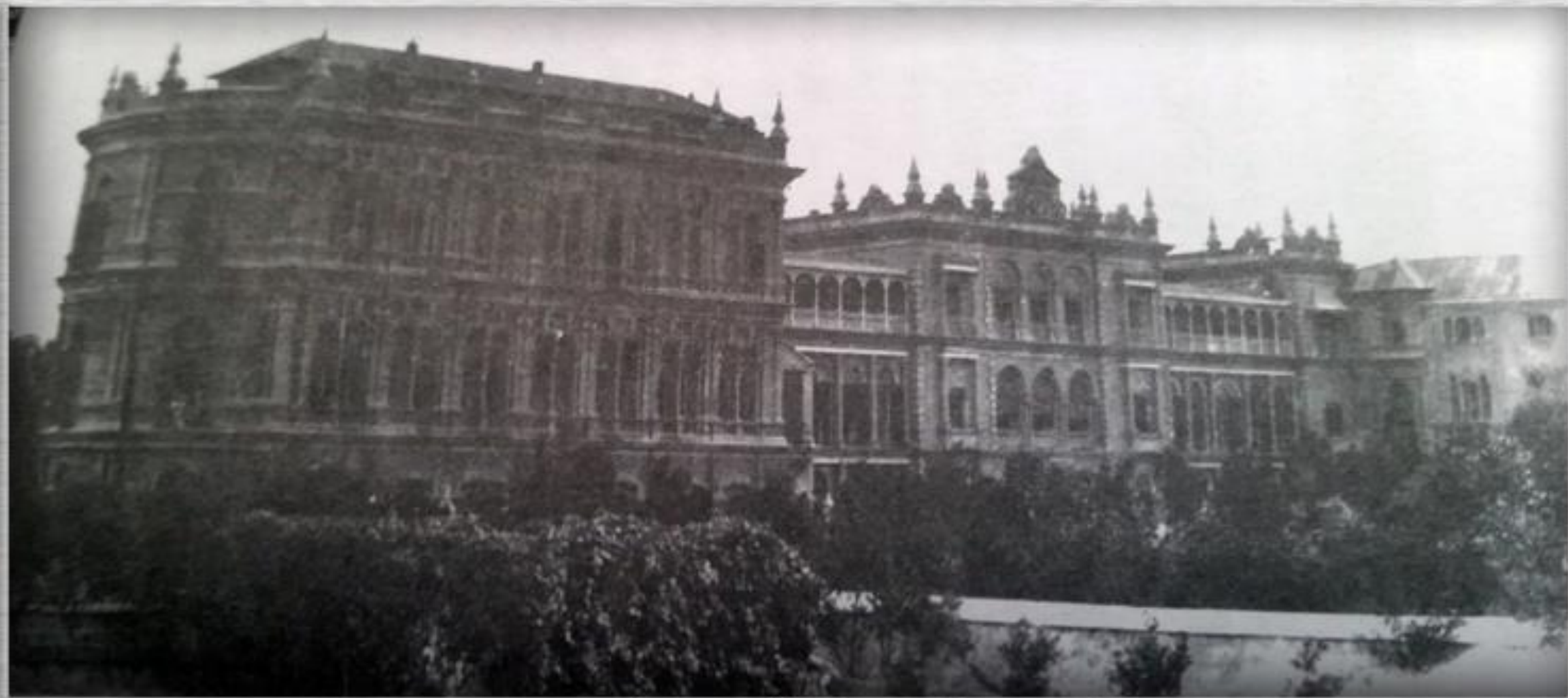
शङ्कर होटलको भित्री दृश्य । लाजिम्पाट । तस्बिर श्रोत -गूगल । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

शङ्कर होटलको भित्री दृश्य । लाजिम्पाट । तस्विर श्रोत -गूगल । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

लालदरबार, दरबारमार्ग, काठमाडौं, श्रोत: पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

लालदरबार, श्रोत: जेम्स स्कट (एक पीसीभी), वि.सं.२०१९

लाल दरबार (हाल होटल याक एण्ड यति) । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

लालदरबार, तस्विर श्रोत : हिमाल पत्रिका

लालदरबारभित्रको रेष्टुराँ

लालदरबार, तस्विर : मेरिन एण्ड पेटी डाउन्स, वि.सं.२०२२

A-procession-on-Durbar-Square-around-the-turn-of-the-century

सङ्कलन: मोहन प्रसाद सापकोटा

बसन्तपुर दरबार, काठमाडौं (तस्विर : टड च्याग्सडेल, वि.सं.२०३०)

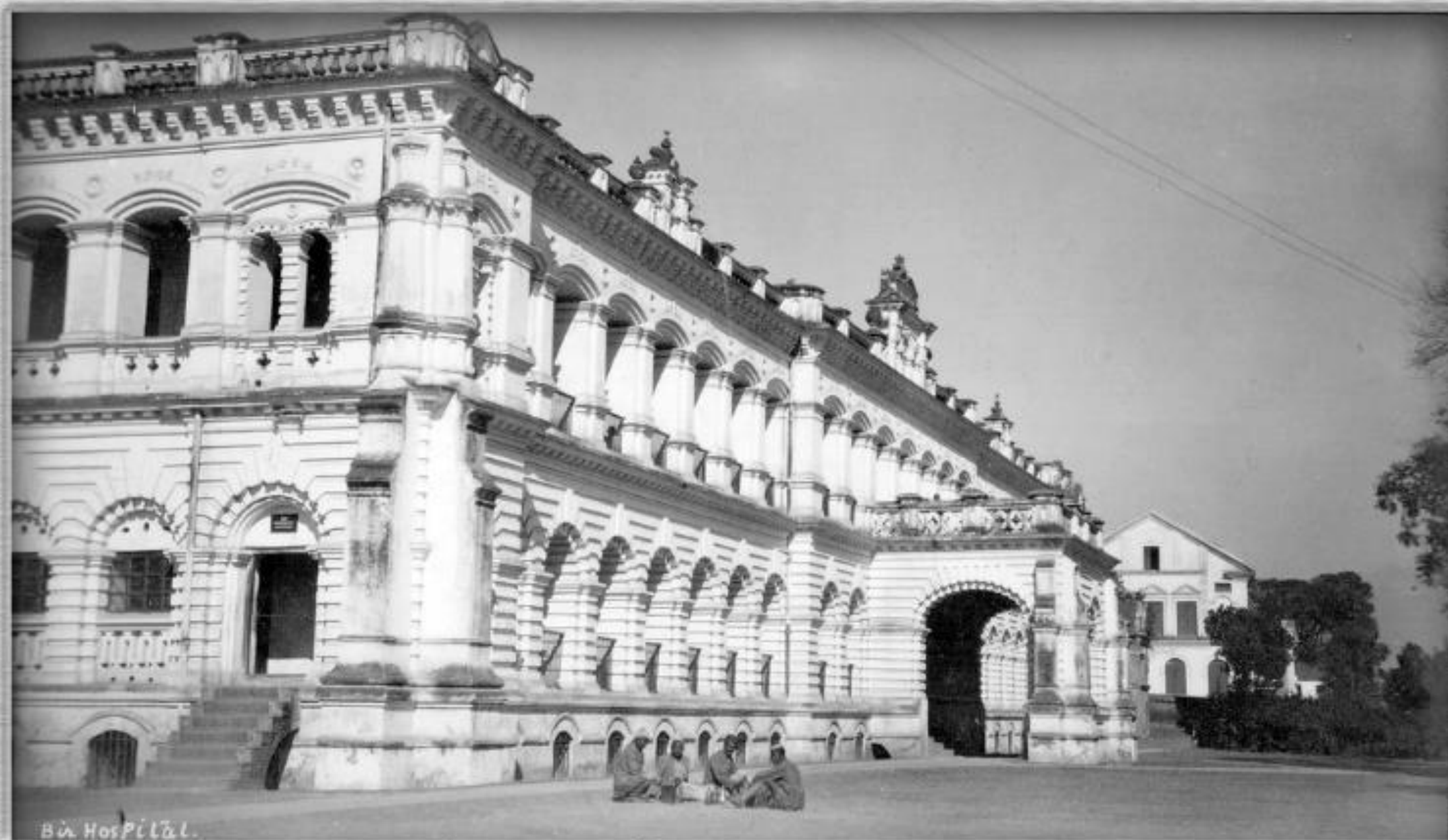

महिला अस्पताल (बायाँ) र विद्युत तालिम गृह (दायाँ), वीर अस्पताल परिसर, श्रोत: मदनपुरस्कार पुस्तकालय

वीर अस्पताल, श्रोत: मदनपुरस्कार पुस्तकालय

ई.सं.१९४४ मा हिउँ पर्दा खेरीको वीर अस्पतालको छेउ (श्रोत : ओल्ड नेपाल फोटोज एण्ड इमेजिज)

शीतल निवास

काठमाडौंको महारागञ्जमा रहेको हालको राष्ट्रपति भवनको पुरानो नाम शीतल निवास हो । सन् १९२३ मा चन्द्र शमशेरले आफ्नी जेठी महारानीका कान्छा छोरा (मिर्छी जर्नेल) कृष्ण शमशेरका लागि यो भवन बनाउन लगाएका थिए । यसका डिजाइनर किशोर र कुमार नरसिंह राणा थिए । सन् १९३४ सालको भूकम्पले यो निवास ध्वस्त भयो । पछि बेलायतमा बसिरहेको कृष्ण शमशेरले उत्तैवाट कुनै इञ्जिनियर लेराई भत्केको शीतल निवासलाई पूरै नवनिर्माण गरी अहिलेको आधुनिक रूप दिए । पछि प्रजातान्त्रिक सौचका उनी रोलक्रममा बस्न नचाही बंगलोर तिर सरे । उनले शीतल निवास रहेको १४० रोपनी जग्गा नेपाल सरकारलाई उपहार मात्र दिएनन् त्यसको सम्भार गर्न तीन लाख पनि दिएर गएका थिए । उनी गएपछि मोहन शमशेरले यसलाई गेष्ट हाउस बनाइ दिए । त्यसपछि केही समय यसमा भारतीय राजदूतावास बस्यो । वि.सं.२००९ सालमा भारतीय राजदूतावास लैनचौर सरेपछि फेरी यसलाई अतिथि गृह नै बनाइयो । यसै बेला यसको नाम अतिथि गृह रहेको हो । वि.सं.२०४६ सालपछि यहाँ परराष्ट्र मन्त्रालय राखियो । प्रेमपिण्ड, आदि कवि भानुभक्त जस्ता केही नेपाली चलचिको छायाङ्कन समेत यहाँ गरिए । गणतन्त्र आएपछि यो भवनलाई राष्ट्रपति भवन बनाइयो । (सन्दर्भसामग्री : कमल दीक्षित, मजलिशको आँखा-५)

कुमार नरसिंह राणाले डिजाइन गरेको महाराजगञ्जस्थित सितल निवास सन् १९२३ सालमा भर्खर बनिसकेपछिको अवस्थामा
(तस्बिर : पानारोमियो डटकमबाट)

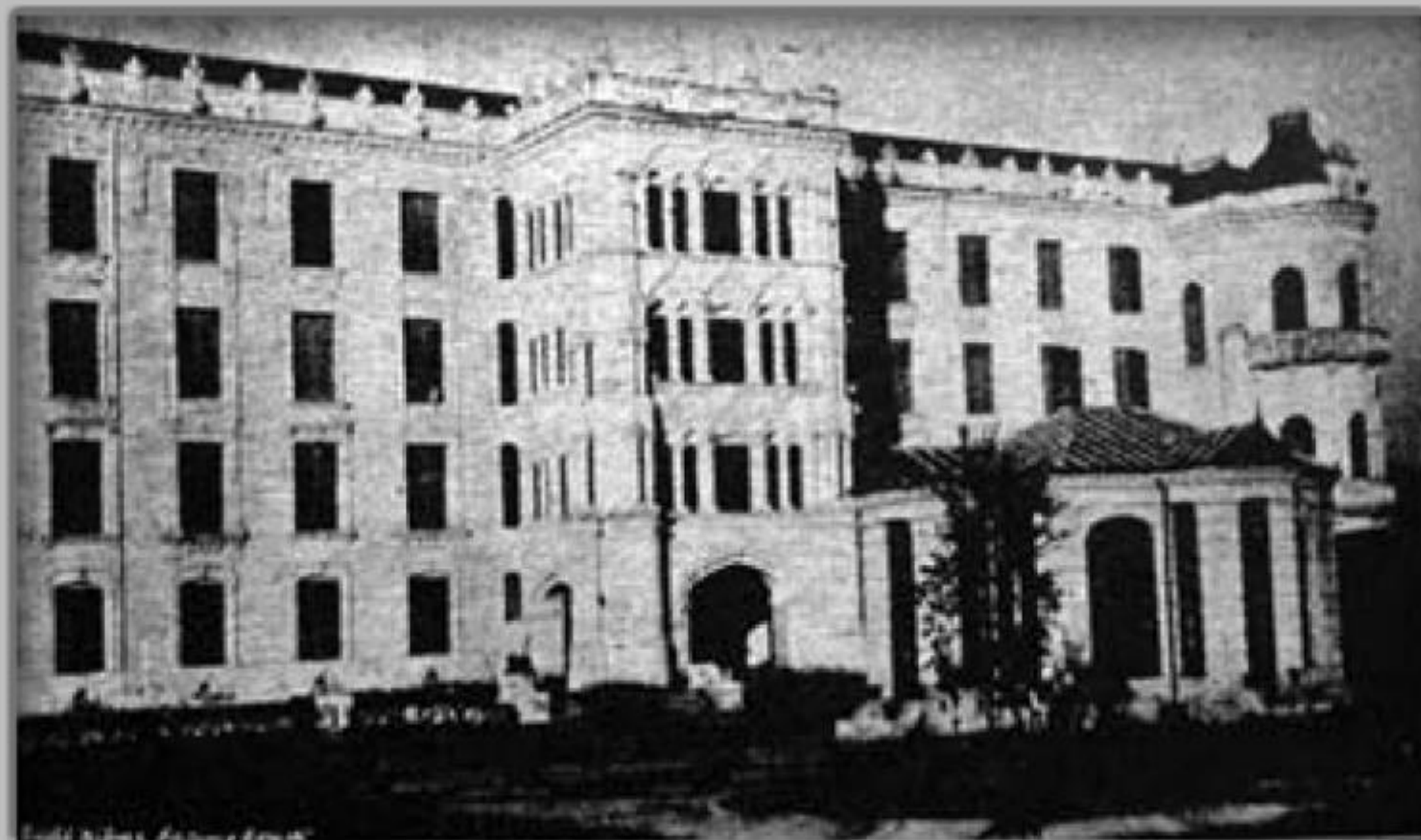
वि.सं.१९९० सालको भूकम्पमा शीतलनिवास (श्रोत : ब्रह्म शमशेर ज.ब.रा.)

“नेपालको महाभूकम्प-१९९०” नामक ब्रह्म शमशेरको पुस्तक, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

९० सालको महाभूकम्प अधिको शीतलनिवास, महाराजगञ्ज, काठमाडौं

९० सालको महाभूकम्पले भत्किएको शीतलनिवास, महाराजगञ्ज, काठमाडौं

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

Silāl nibās.

७१८ महाराजगञ्जमा रहेको कृष्ण शमशेरको शीतल निवास । तस्बिर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

Shital Niwas facing South.

काठमाडौंको महाराजगञ्जमा रहेको कृष्ण शमशेरको शीतल निवास। तस्बिर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

शीतलनिवास (श्रोत : लिस्टाबुज डटकम)

बर्तमान समयको शीतल निवास (वि.सं.२०७२) श्रोत: पीबञ्जारा ब्लगस्पट डटकम)

शीतलनिवास (श्रोत: ने डट विकिपेडिया डट ओआरजी)

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

शीतलनिवास (श्रोत: हिमाल खबर पत्रिका)

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

शीतलनिवास (श्रोत: हिमाल खबर पत्रिका)

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

शीतलनिवास (श्रोत : फाइनल अनलाइन खबर)

Chandra Shamsher & his brothers in Singha Durbar, 1902 (From : en.wikipedia.org)

(तस्विर श्रोत : मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं.२०१९)

(तस्विर श्रोत : मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं. २०१९)

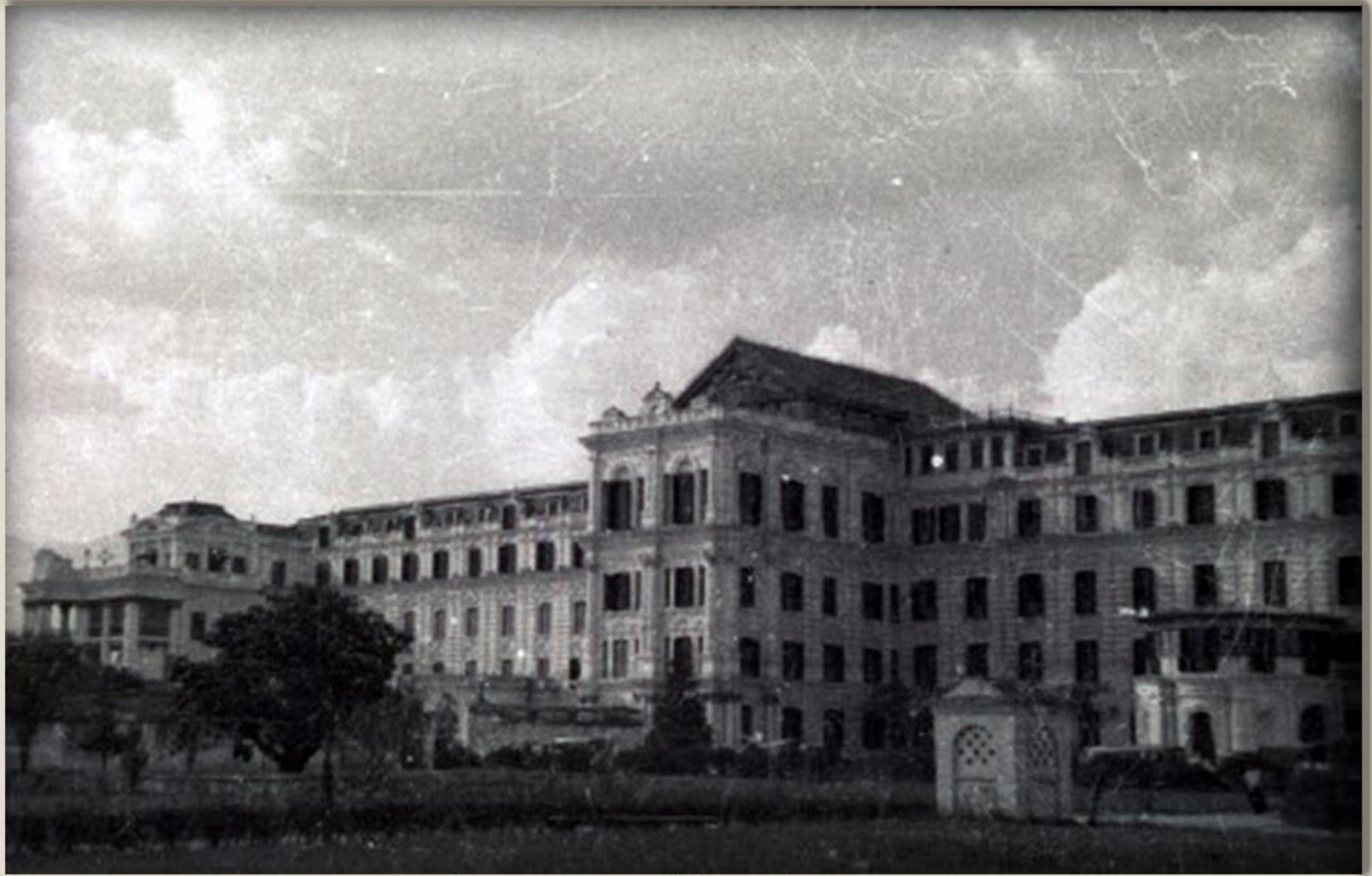
(तस्बिर श्रोत : मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं.२०१९)

(तस्विर श्रोतः मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलनः मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं. २०१९)

(तस्मिन् श्रोतः मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलनः मोहन प्रसाद सापकोटा)

तत्कालीन संसद (रा.पं.) भवन, सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं. २०१९)

(तस्विर श्रोत : मदनमणि दीक्षित एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबार, काठमाडौं, नेपाल (वि.सं.२०१९)

सिंहदरबार

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोत: यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

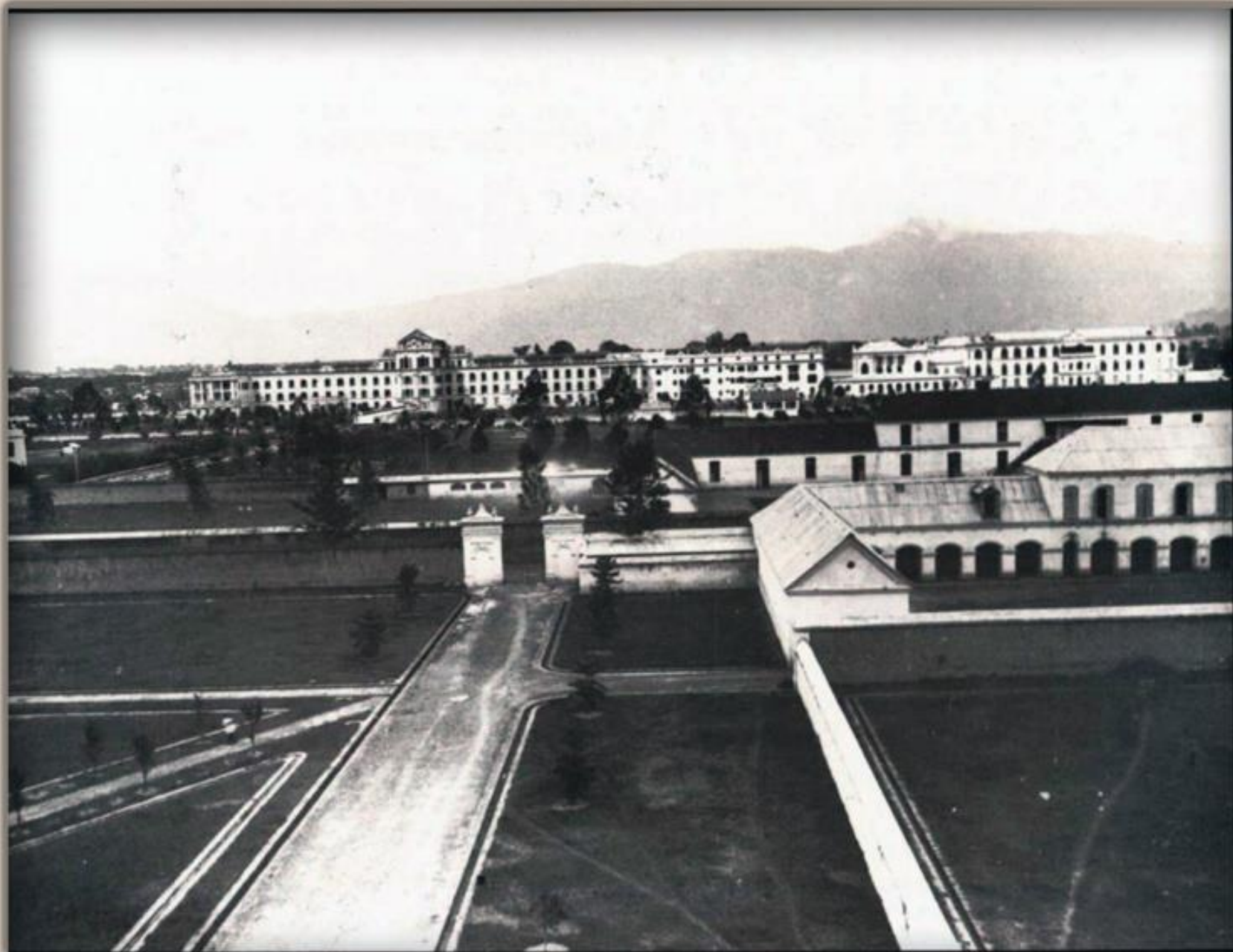
सिंहदरवार, तस्विर खिचिएको : वि.सं.१९६७ साल तिर

सिंहदरबार, वि.सं.१९६८, तस्विर: दीर्घमान चित्रकार । (सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा)

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोतः यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको दक्षिणी मोहडा (शुरुमा यस दरबारमा १४ हजार कोठा र आठ चोक थिए) : वि.सं.१९६८ साल तिर

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको पूर्वी मोहडा, वि.सं.१९७० को दशक

तख्तिर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

Entrance to Singha Durbar.

सिंहदरबारको मूल प्रवेशद्वार, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको दक्षिणी मोहडा, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबार, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

Part of Singha Durbar

सिंहदरबारको दक्षिणी मोहडा, वि.सं.१९७० को दशक

तखिर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइडहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबार अगाडिको बगैँचा एवं पोखरी, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

भद्रकालीबाट सिंहदरबार जाने बाटो, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबार, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको पश्चिमी मोहडा, वि.सं.१९७० को दशक

तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरीका विभिन्न वेबसाइटहरु, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको दक्षिणी मोहडा, वि.सं.१९७० को दशक

सिंहदरबार, वि.सं.१९७२, तस्विर-दीर्घ मान चित्रकार । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोत. यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

धरहरा माथिवाट देखिएको टुँडिखेल, भद्रकाली र सिंहदरवार, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको : वि.सं.१९७२ साल तिर

सिंहदरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सिंहदरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सिंहदरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं. १९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.वीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Side View of Shingha Durbar

सिंहदरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सिंहदरबार । तस्विर खिचिएको साल-वि.सं.१९७८ । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Park of Shri Singh, Deoband.

सिंहदरबार । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सिंहदरबार । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सिंहदरवारको मूल ढोका एवं पोखरी र बगैँचा । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Entrance to Sindhudurg Fort.

सिंहदरबारको मूल ढोका । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके, वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

Roadway to Shingha Bazar.

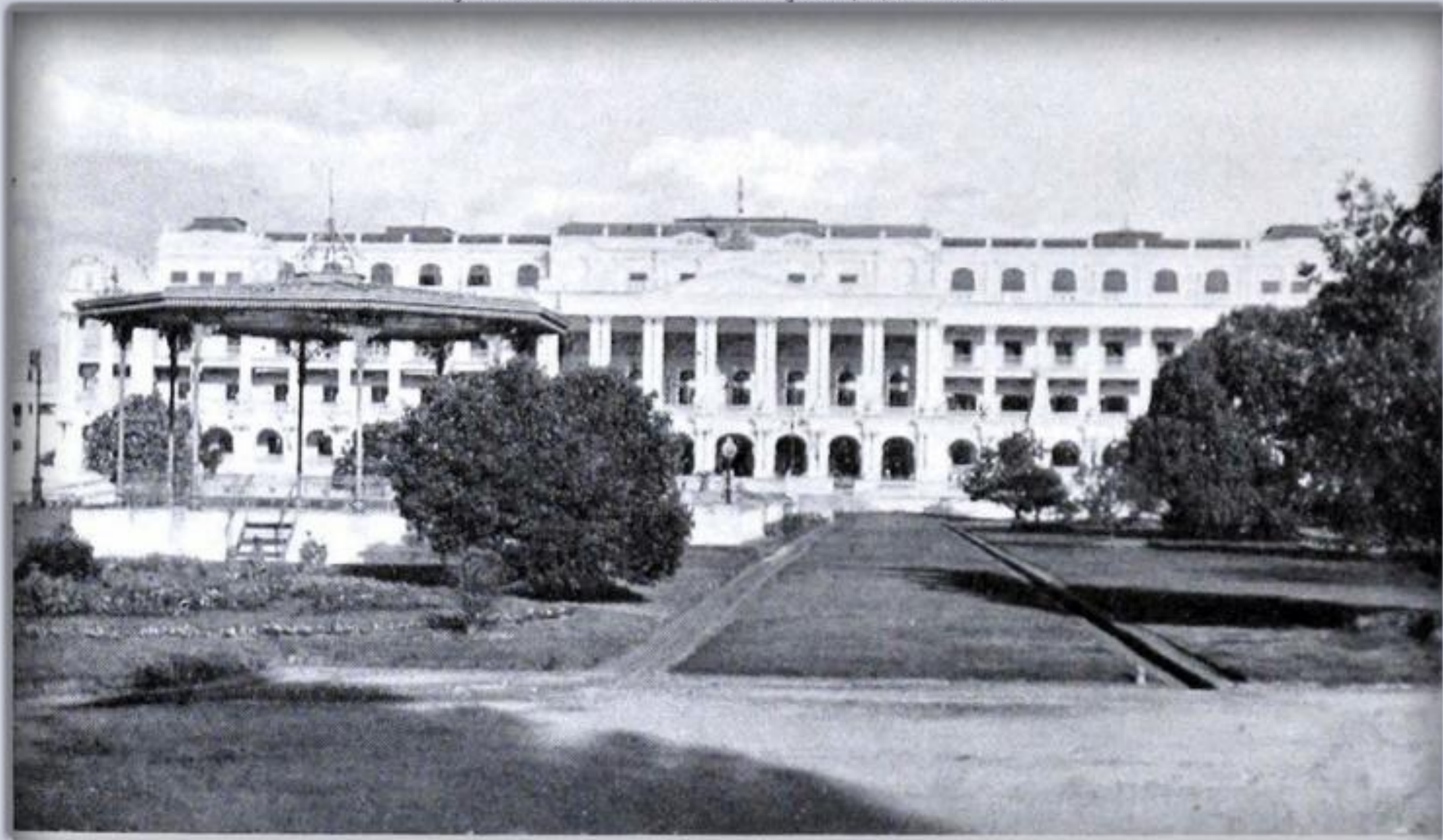
सिंहदरबार एवं भद्रकालीबाट सिंहदरबार जाने बाटो । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ ।

सिंहदरवारको दक्षिणी मोहडा । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

(तस्मिन् श्रोतः मेजर डब्ल्यू बूक नथी र क्याप्टेन सी.जे.मोरिसले लेखेको तथा लण्डनबाट पहिलोपटक ई.सं.१९२८ (वि.सं.१९८५) मा प्रकाशन भएको
"द गुर्खाज देयर म्यानर्स, कस्टम्स एण्ड कन्ट्री" नामक पुस्तकबाट) । (सङ्कलन : एमोचेन)

सिंहदरबार

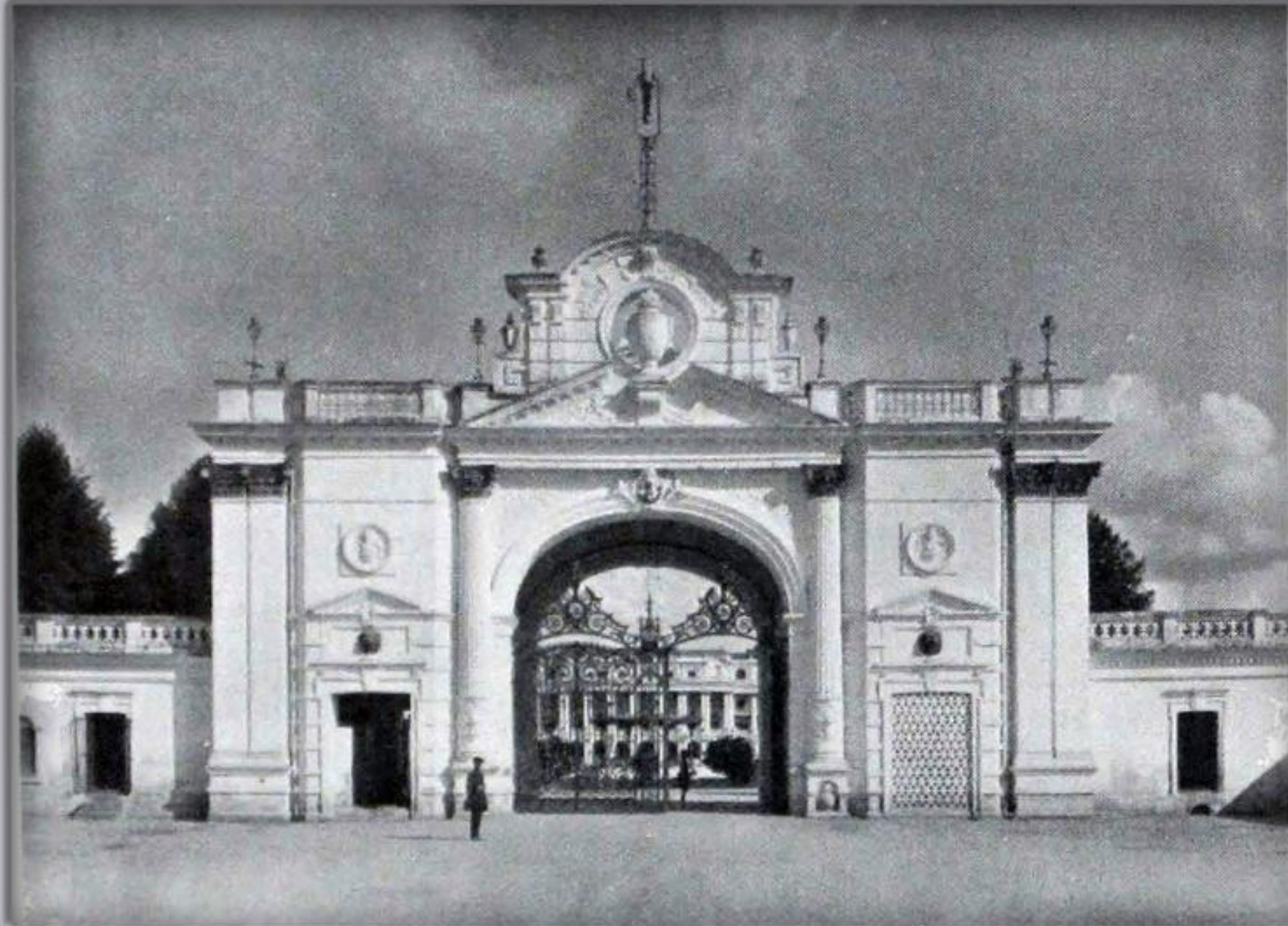
(तस्वितर श्रोतः पर्सिभल ल्याण्डनले लेखेको र लण्डनबाट ई.सं.१९२८ (वि.सं.१९८५) मा प्रकाशन भएको "नेपाल" नामक पुस्तकबाट) । (सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा) ।

सिंहदरबार, काठमाण्डौ, नेपाल

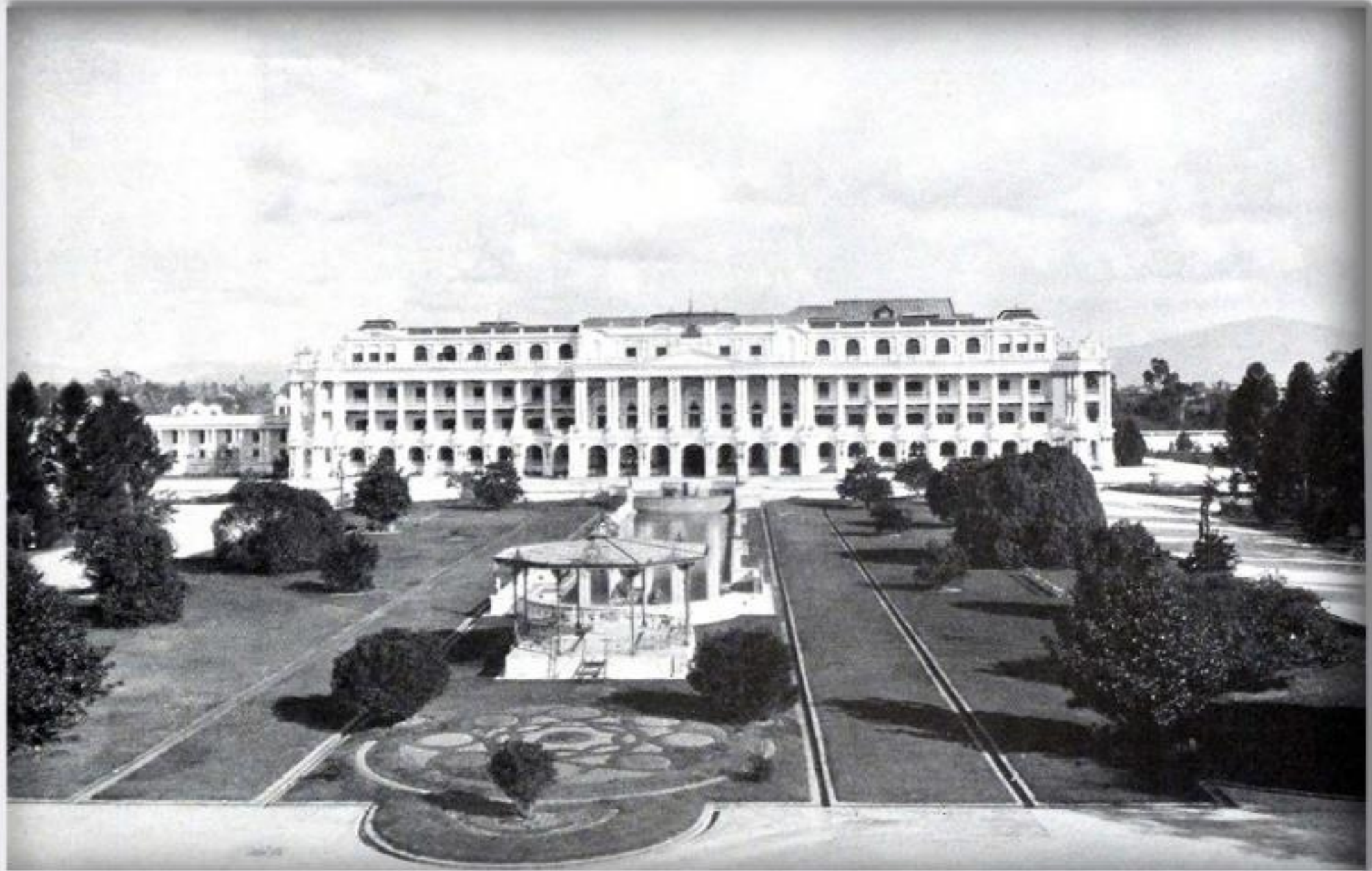
(तस्वितर श्रोतः पर्सिभल ल्याण्डनले लेखेको र लण्डनबाट ई.सं.१९२८ (वि.सं.१९८५) मा प्रकाशन भएको "नेपाल" नामक पुस्तकबाट) । (सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा) ।

सिंहदरबारको पश्चिमतिर रहेको मूल ढोका, काठमाण्डौ, नेपाल

(तस्वितर श्रोतः पर्सिभल ल्याण्डनले लेखेको र लण्डनबाट ई.सं.१९२८ (वि.सं.१९८५) मा प्रकाशन भएको "नेपाल" नामक पुस्तकबाट) । (सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा) ।

सिंहदरबार, काठमाण्डौ, नेपाल

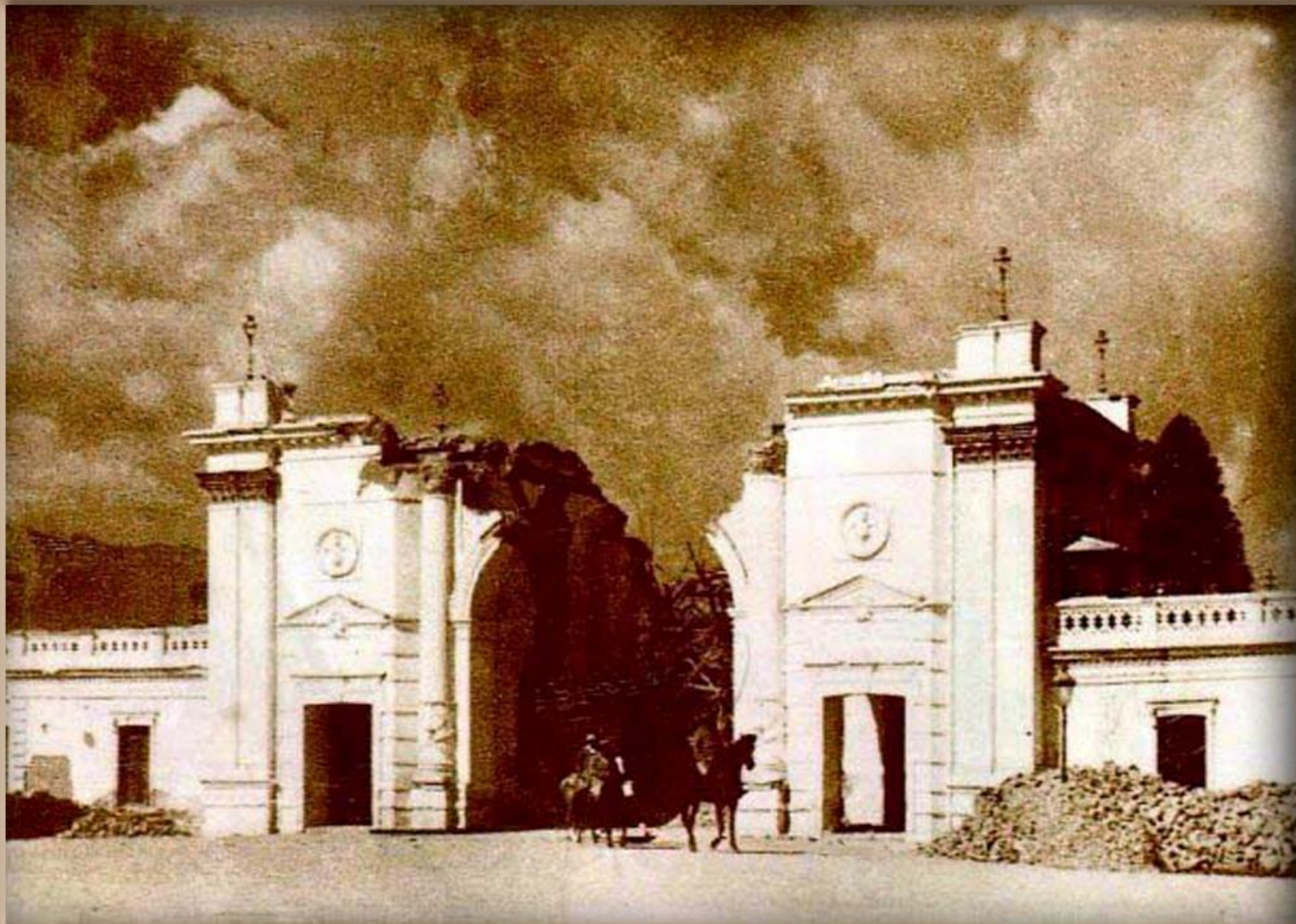

(तस्वितुर श्रोतः पर्सिभल ल्याण्डनले लेखेको र लण्डनबाट ई.सं.१९२८ (वि.सं.१९८५) मा प्रकाशन भएको “नेपाल” नामक पुस्तकबाट) । (सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा) ।

सिंहदरबार भित्र रहेको मुख्य सभा कक्षा (हल), काठमाण्डौ, नेपाल

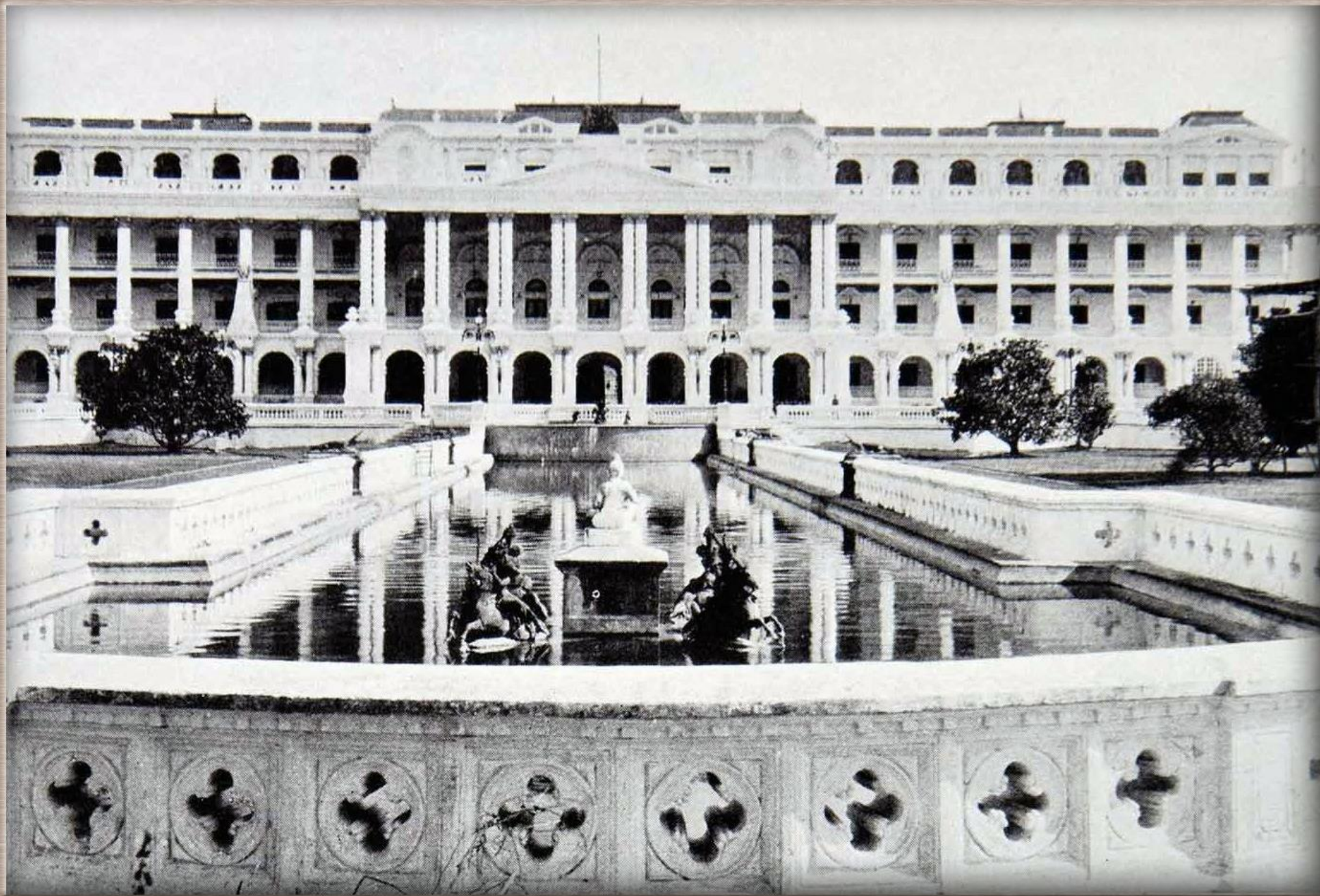
Singh Durbar Main Gate after 1934 EQ (Source : sumeetrauniyarblogspot.cpm)

९० सालको भूकम्पमा आधा भत्केको सिंहदरबारको मूल ढोका

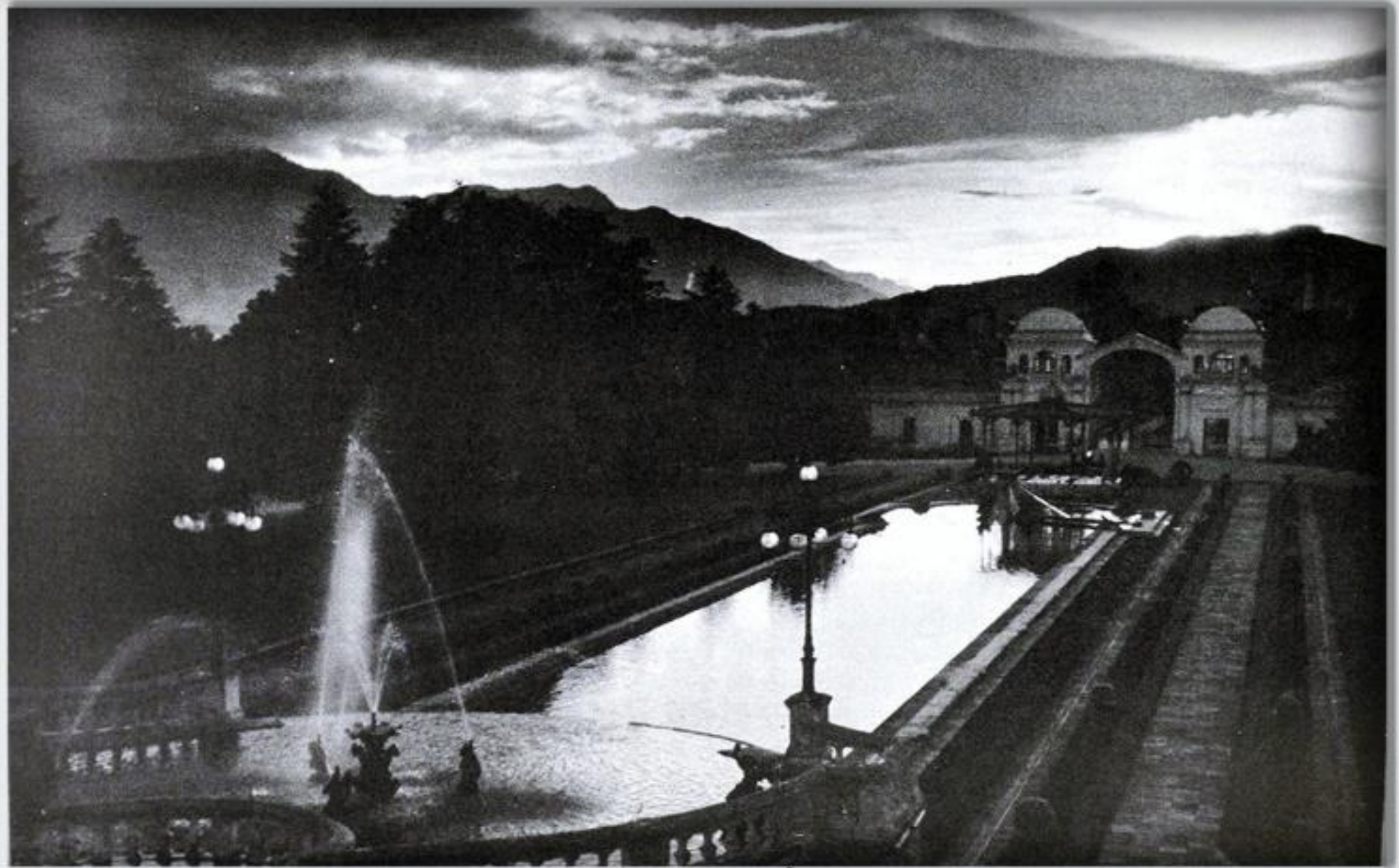

सिंहदरबार, वि.सं.१९९२, तस्विर खिच्ने-पेनिलोप चेताउड, सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

(तस्विर श्रोतः डेभिस हासोल्टको ल्याण्ड अफ द आई नामक पुस्तक, प्रकाशन : वि.सं. १९९७, सङ्कलन : एमोचेन)

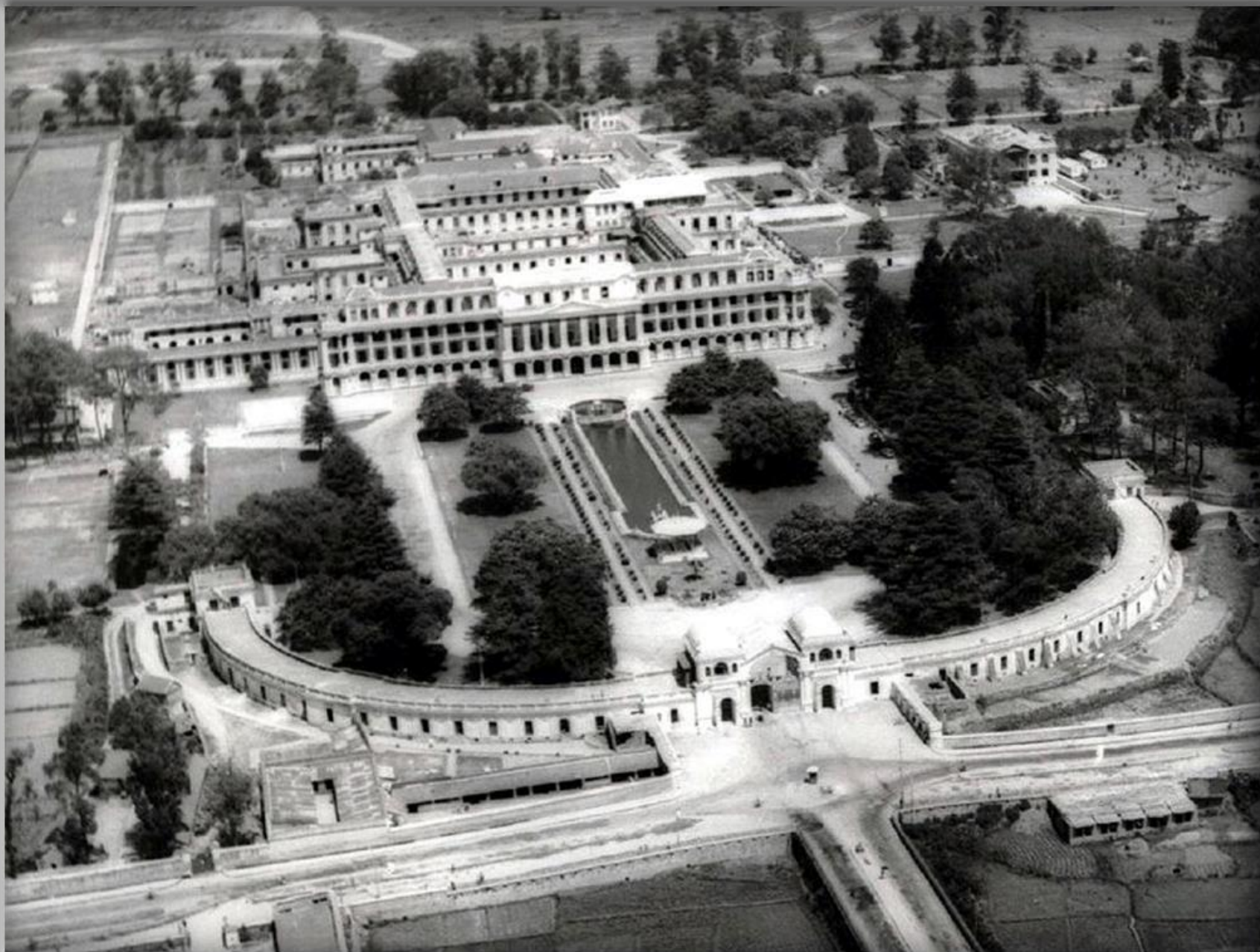
सिंहदरबारको बगैचा

(तस्वितर श्रोतः डेभिस हासोल्टको ल्याण्ड अफ द आई नामक पुस्तक, प्रकाशन : वि.सं.१९९७, सङ्कलन : एमोचैन)

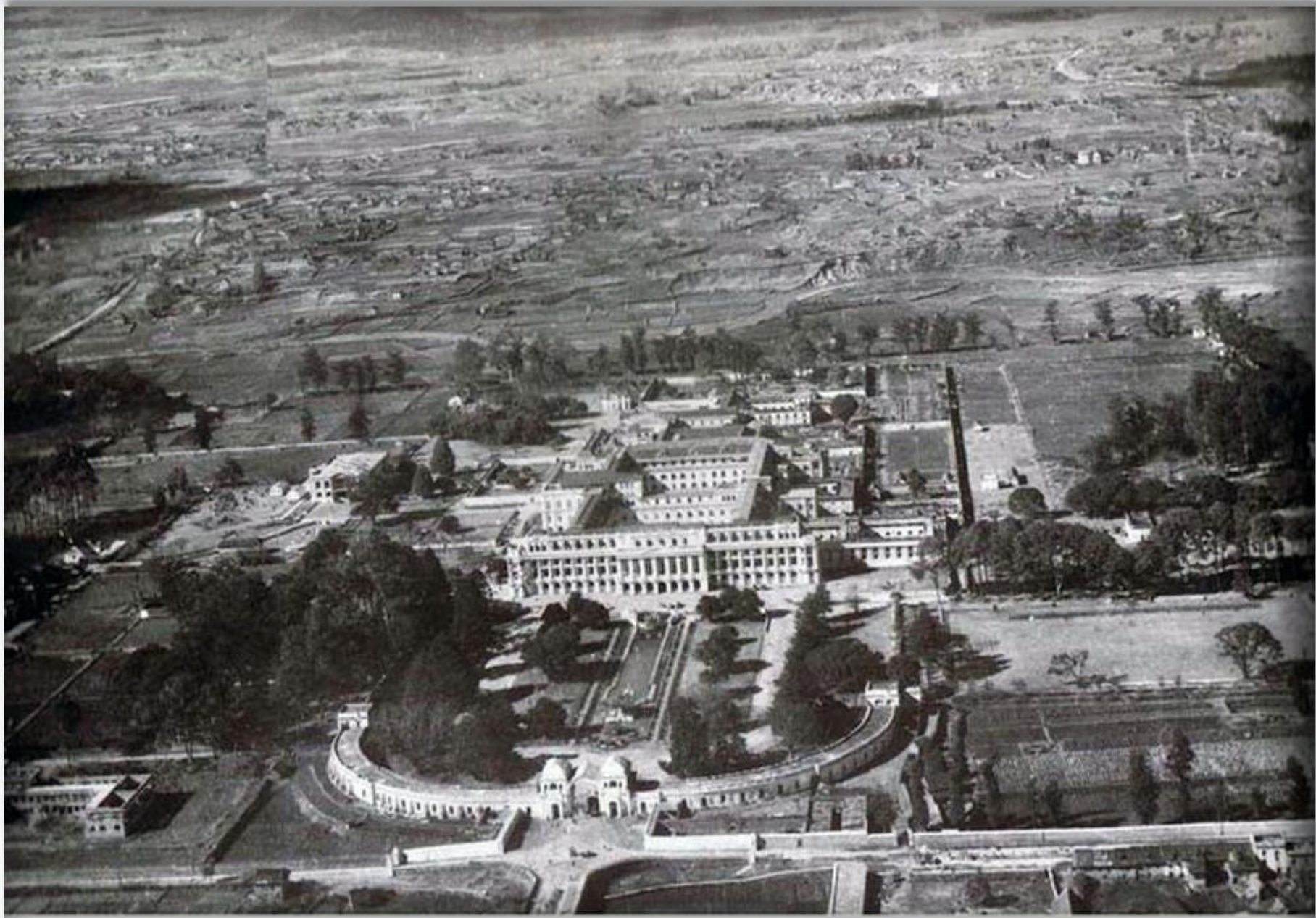
बेलायती बैठक, सिंहदरबार

सिंहदरबारको हवाई दृश्य, वि.सं.२००७, श्रोत : फिलकर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Singh Durbar, Date : Unknown (From :Flickr.com)

(तस्विर श्रोतः मदन पुरस्कार पुस्तकालय एवं ब्रिटिश लाइब्रेरी, सङ्कलनः मोहन प्रसाद सापकोटा)

सिंहदरबारको मूल प्रवेशद्वार, वि.सं.२००७ को दशक

Singha Durbar in 1950-1957 (Photographer :Toni Hagen)

तस्विर : जेम्स ब्रुक, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

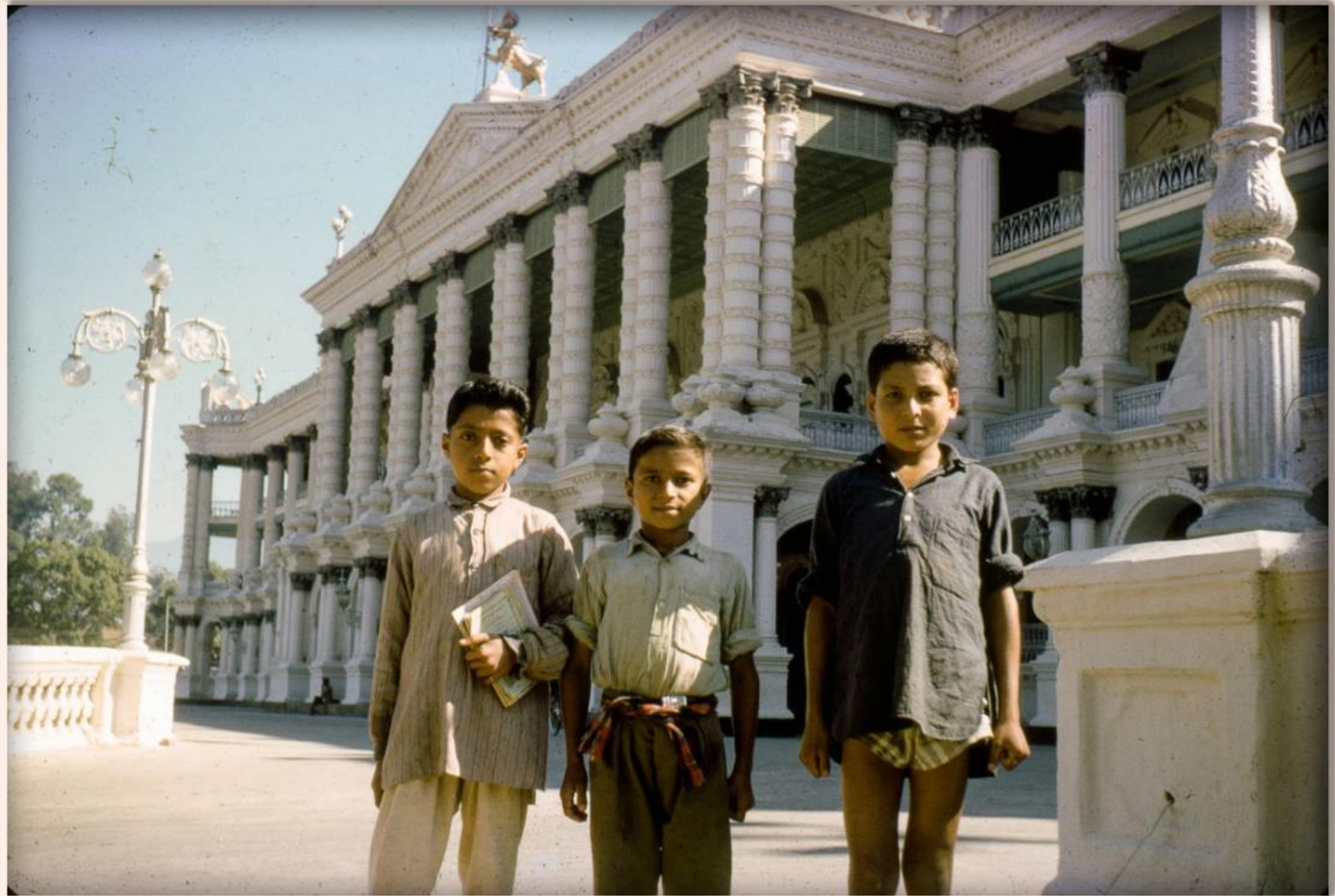

सिंहदरवारको मुख्य प्रवेशद्वार, खिचिएको साल : वि.सं. २०१२

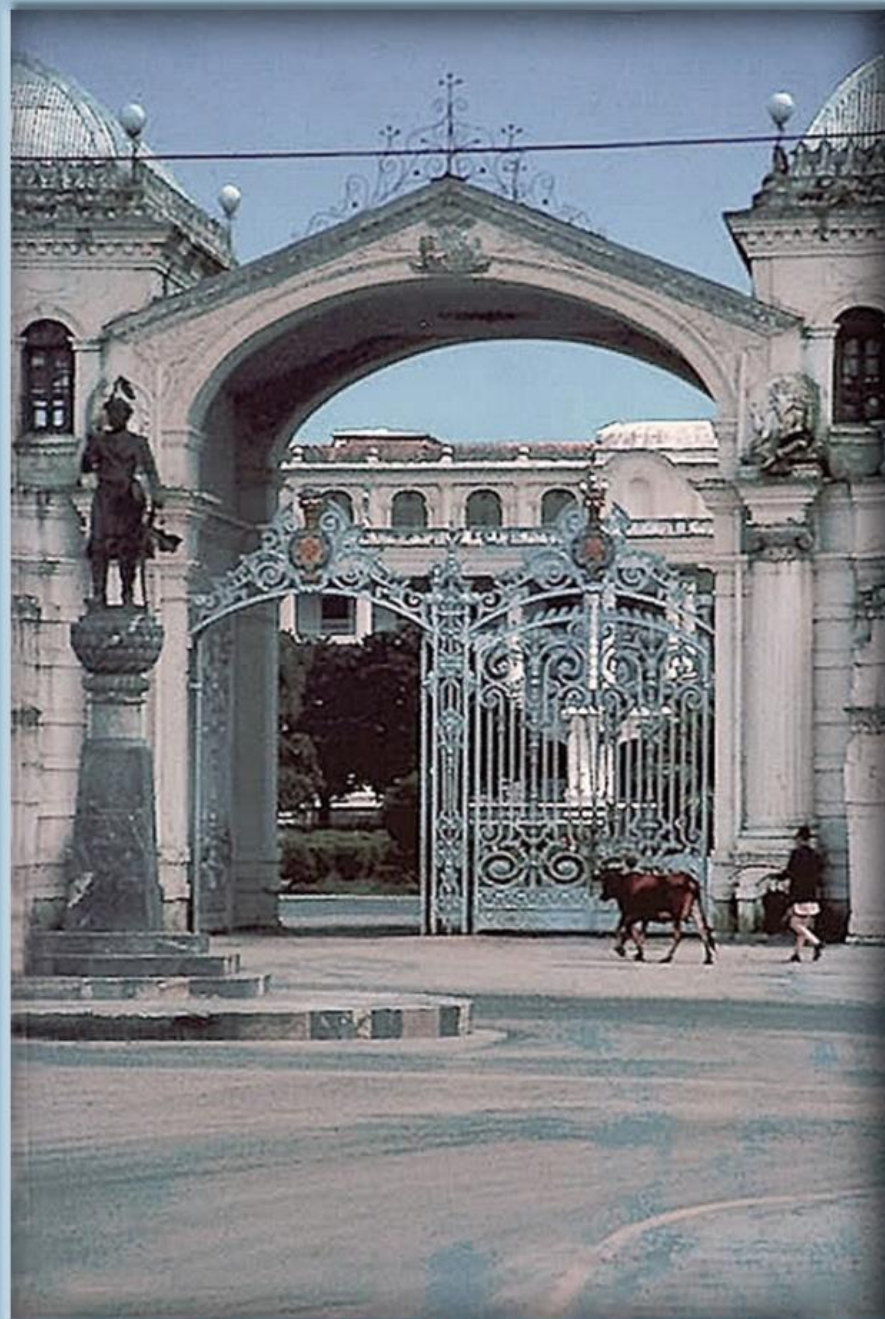

Singha Durbar in 1962 (Photographer : James Scott)

वि.सं.२०२३ सालमा सिंहदरबार परिसरमा उभिएका स्कुले वालकहरु । तस्विर : बेथ प्रेन्टिस र बब फ्याङ्क । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Singh Durbar Gate in 1966-67 (Photographer:Phil Chase)

सन्ध्याकालमा सिंहदरबारको मुल ढोका, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको मिति : बि.सं. २०२५ मंसिर १४

राजा वीरेन्द्रको विवाह समारोहमा सजाइएको सिंहदरबार, तस्विर खिच्ने विदेशी -एलेन फेयरव्याङ्क । खिचिको साल-ई.सं.१९७० अक्टुबर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

Singha Durbar (Photographer : Seth Fearey, Date : 1972-10)

Singha Durbar (Photographer : Seth Fearey, Date : 1972-10)

Singha Durbar (Photographer : Tod Ragsdale, Date : 1973)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

वि.सं.२०३० साल असार २५ गते भएको सिंहदरबारको आगलागी (श्रोत: जेरी योङ्ग)

Photo : by Rich Pfau, A Collection of Mohan Prasad Sapkota

किर्तिनिधि विष्ट प्र.म.हुँदा वि.सं.२०३० असार २५ (९ जुलाई १९७३) मा सिंहदरवार आगलागी हुँदाको तस्बिर

किर्तिनिधि विष्ट प्र.म.हुँदा वि.सं.२०३० असार २५ (९ जुलाई १९७३) मा सिंहदरवार आगलागी हुँदाको तस्बिर

सिंहदरबारमा आगलागि हुँदाको दृश्य, ई.सं.१९७३ जुन । तस्विर खिच्ने विदेशी : डेभ ओ कोनोर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

सिंहदरबारमा आगलागि हुँदाको दृश्य, ई.सं.१९७३ जुन । तस्बिर खिच्ने विदेशी : डेभ ओ कोनोर । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा)

Singha Durbar Gate, 1987, From :EAP166MMANI

Singh Durbar 2008 March by en.wikipedia.org

Singh Durbar Main Gate (From : en.wikipedia.org)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

वि.सं. २०७१-७२ बगे सिंहदरबार (श्रोत: नेपालभाउण्टेन न्युज डट व.म)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सिंहदरबारको अहिलेको मुख्यद्वार वि.सं. २०७२ (श्रोत: नेपालभाउण्टेन न्युज डटकम)

वि.सं.२०७२ सालको भूकम्पले सिंहदरबारमा पुगेको क्षति (श्रोत:ट्रामलनेपाल डटकम)

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

वि.सं. २०७२ सालको भूकम्पले सिंहदरबारमा पुगेको क्षति (श्रोत: नेपालटाइम्स एटवाम)

सिंहदरवार । श्रोत: हिमालयन बैङ्कले निकालेको भित्तेपात्रो । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा

९० सालको महाभूकम्पले भत्काएको सिंहदरवारको दक्षिणी मोहडा

९० सालको महाभूकम्पले भत्काएको सिंदरबारको बगैँचा घर

Singha Durbar
(Source : bikr.am)

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोत: यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सेतो दरबार (हाल अस्तित्वमा छैन), दरबार मार्ग, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको : वि.सं.१९६७ साल तिर

तस्विर खिच्ने : दीर्घमान चित्रकार, श्रोतः यूनेस्को, संकलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

सेतो दरबारको ठूलो बैठक कोठा, दरबार मार्ग, काठमाडौं, तस्विर खिचिएको : वि.सं.१९६८ साल

सेतोदरबार प्रवेशद्वार, जमल, वि.सं.२०७२, तस्विर : आफ्नै

सेतो दरबार, तस्बिर श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

सेतो दरबारको मूल बैठक कक्षा, तस्विर श्रोतः पुरुषोत्तम शमशेर जब.ब.रा.

सेतो दरबार, जमल, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सेतो दरबार, जमल, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर एवं इएपी.बीएल.यूके । वि.सं.१९७८ । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सेतो दरबार । तस्विर श्रोत : टम्ब्लर डटकम । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सेतो दरबार, जमल, काठमाडौं । तस्विर श्रोत : साभा डटकम । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

सेतो दरबार लगायतको राणा कालको दरबार मार्ग, काठमाडौं (घण्टाघरबाट उत्तरतिरको दृश्य) । तस्बिर श्रोत : विकीभिजुअल्ली डटकम । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

वि.सं.१९९१ (सन् १९३४) मा सेतोदरबारमा आगलागि हुँदाको तस्बिर । श्रोत : विकिभिजुअल्ली डटकम । सङ्कलन-मोहन प्रसाद सापकोटा ।

सेतो दरबारको बचेखुचेको एक भाग जहाँ पछिल्लो समय एन.आई.डी.सी.को प्रधान कार्यालय रहेको थियो । तस्विर श्रोत : टम्ब्लर डटकम । (सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

हरिहर भवन, तस्विर श्रोत : पुरुषोत्तम शमशेर ज.ब.रा.

Harihar Bhawan.

हरिहर भवन, ललितपुर । तस्विर श्रोत : मदन पुरस्कार पुस्तकालय फिलकर ।
(सङ्कलन-मोहन प्र.सापकोटा) ।

A Collection of Mohan Prasad Sapkota

Harihar Bhawan after 2072 EQ, photo source : Nepaltimes

सङ्कलन : मोहन प्रसाद सापकोटा

हरिहर भवन, पुलचोक, ललितपुर (तस्विर : टिम मेकर, वि.सं. २०२६)

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

एक दरबार, काठमाडौं उपत्यका, वि.सं.२०२२

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

एक दरबार, काठमाडौं उपत्यका, वि.सं.२०२२

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

एक दरबार, काठमाडौं, वि.सं.२०३०

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

एक दरबार, काठमाडौं, वि.सं.२०३०

पद्मसर्गवतो पुरातो दरवार (श्रीतः मदन पुरस्कार पुस्तकालय)

Source: Tod Ragsdale (APCV), Collector: Mohan Prasad Sapkota

तत्कालीन राष्ट्रिय पञ्चायत भवन, सिंहदरबार परिसर वि.सं.२०३०